

ZORG & ZEGGENSCHAP

Nr. 76 | zomer 2026
Een uitgave van

loc
Waardevolle
zorg

LOC Altijd als mens

**“Samen bouwen aan zorg
en ondersteuning die
écht om mensen draaien”**

Land van Omzien op stoom

“Bewonersinitiatieven zorgzame
samenleving verdienen structurele
financiering”

5 t/m 9 oktober Week van de Medezeggenschap

Thema: ‘Land van Omzien = meedoen
en meebeslissen’

**Waardevolle
zorg ook online!**

Het LOC-kenniscentrum,
-nieuws & -netwerk:

op www.loc.nl

**De toekomst van de
gezondheidszorg
is Waardevolle zorg**

loc
Waardevolle
zorg

Nr. 76 – zomer 2026

In dit nummer

28

Onderzoek mishandeling, misbruik en geweld tegen (oud-)bewoners Jeugddorp De Glind:

“Explosieve ervaringen: veiligheid kinderen ondergeschikt aan organisatiebelangen.”

32

Mariska Schutte, KansPlus, over de aanscherping van het Kwaliteitskompas Gehandicaptenzorg 2023-2028:

“Terug naar bedoeling: kwaliteit van bestaan moet echt centraal staan.”

36

Onafhankelijk ondersteuner cliëntenraad Lieke Jansen neemt deel aan het LOC-netwerk ondersteuners

“Contact met andere ondersteuners is belangrijk, nuttig en ook gewoon leuk!”

En verder

- 05** Nieuws
- 08** Nieuwe website LOC
- 11** Wist je dat...
- 12** Radicale Vernieuwers
- 15** Land van Omzien
- 18** Nieuwe zorgakkoorden
- 20** Week van de Medezeggenschap
- 22** Evaluatie Wmcz 2018
- 24** Regiobijeenkomsten
- 26** In beeld
- 36** Waardevol leven
- 38** LOC Jeugd
- 40** Nieuw Inspectiekader
- 46** Cliënt & raad
- 48** Vraagbaak
- 51** Colofon
- 52** Agenda

Artikelen luisteren?

www.loc.nl/luisteren

loc
Waardevolle
zorg

Tekst: **Marthijn Laterveer**

Over de scheidslijnen heen

We leven in een samenleving waarin polarisatie aan de orde van de dag is. De toon van het debat tussen mensen en groepen mensen is scherp. De ontevredenheid bij mensen die zich niet gehoord en gezien voelen is groot. Dat werkt verlamdend en maakt het ingewikkeld om iets te veranderen of te vernieuwen. Toch vormen we met elkaar een samenleving en zullen we ook letterlijk met elkaar moeten samenleven.

Vanuit LOC hebben we samen met onze partners in de Participatiecoalitie gezocht naar een perspectief waar we over de scheidslijnen heen kunnen werken aan een prettigere samenleving. Dat is het Land van Omzien geworden: een land waar mensen naar elkaar omkijken. Waar mensen invloed hebben op hun leefomgeving. Waar organisaties en overheden aansluiten bij behoeften in buurten en wijken. Een land dat er voor een groot deel ook al is. Want miljoenen mensen zorgen dagelijks voor een ander en kijken naar elkaar om.

Er zijn prachtige lokale initiatieven waarbij mensen passend bij hun lokale context naar elkaar omkijken.

***“LOC Altijd als mens’
bundelt platforms op
één plek: www.loc.nl”***

Dat Land van Omzien willen we groter en sterker maken. Het vanuit de marge naar het centrum brengen. Zodat steeds meer mensen het gevoel hebben dat hun leven ertoe doet, dat ze zelf invloed kunnen uitoefenen en zich gehoord en gezien voelen.

Vanaf nu zal LOC in alle uitingen aangeven dat we werken aan het Land van Omzien. Bijvoorbeeld op ons briefpapier, in onze publicaties en ook in onze dienstverlening. Verder zullen we in ons logo steeds meer benadrukken vanuit welke houding we als LOC ons werk willen doen. Namelijk: ‘Altijd als mens’. Niet de systemen en de belangen, maar mensen staan centraal bij LOC.

Sinds kort heeft LOC een nieuwe overzichtelijke website: www.loc.nl. Ook hier staan mensen en het Land van Omzien centraal. Alle websites voor cliëntenraden, vernieuwingsbewegingen en Raad op Maat zijn nu gebundeld in de nieuwe website. Zo hopen we op overzichtelijke wijze te kunnen laten zien wat LOC samen met betrokkenen in de samenleving doet om de menselijke maat en het Land van Omzien stap voor stap dichterbij te brengen. In deze editie van Zorg & Zeggenschap kun je meer lezen hoe we daar met elkaar aan werken. En uiteraard nodigen we je van harte uit mee te doen in het Land van Omzien.

Marthijn Laterveer

Bestuurder LOC Waardevolle zorg

Logeerszorg: administratieve versimpeling na acties

Logeerszorg kan een uitkomst bieden als zorg thuis tijdelijk niet meer lukt. Maar op veel plekken is nog geen logeerszorg of lopen initiatiefnemers tegen muren aan. Pioniers van Vernieuwers in de zorg (initiatief van LOC) hebben een eerste administratieve versimpeling bewerkstelligd.

www.loc.nl/versimpeling

Kaderbrief - adviesmoment voor raden

De kaderbrief is het startpunt van de financiële jaarcyclus van de zorginstelling. Hierin beschrijft het bestuur de hoofdlijnen voor het komende jaar. Welke koers wil de organisatie varen? Welke thema's krijgen prioriteit? Welke financiële kaders zijn er, bijvoorbeeld bezuinigingen of investeringen? De kaderbrief verschijnt ieder jaar tussen april en juni en is een richtinggevend document. Het bepaalt de hoofdlijnen waarbinnen later plannen en budgetten worden gemaakt. Cliëntenraden hebben vele momenten in het jaar waarop ze invloed kunnen uitoefenen, maar als het gaat om invloed op de grotere keuzes is dit een belangrijk moment. Als cliëntenraad kun je (ook ongevraagd) advies geven en signalen van cliënten inbrengen, meedenken over prioriteiten en vragen stellen over keuzes en risico's. Meer over de financiële jaarcyclus en hoe LOC kan ondersteunen:

www.loc.nl/kaderbrief

Vernieuwing LOC dienstverlening

LOC heeft het afgelopen jaar niet stilgezeten. Oude diensten en producten zijn onder de loep genomen en nieuwe zijn ontwikkeld. Altijd met het motto: stilstaan is achteruitgang. Op onze website belichten we een aantal nieuwe en aangepaste diensten en producten.

www.loc.nl/vernieuwing-dienstverlening

Nieuwe leden

Samen met onze leden werken we aan meer (mede) zeggenschap voor mensen die zorg en hulp nodig hebben. Dankzij onze leden kunnen we ook landelijk de belangen van onze achterban behartigen. Daarom zetten we nieuwe leden graag in het zonnetje. We verwelkomen graag: Jarabee (Hengelo), Meandergroep (Landgraaf) en Neuroscan (Dordrecht).

Wist je dat LOC-leden veel voordelen genieten? Zoals bijvoorbeeld deelname aan cursussen en bijeenkomsten, toegang tot publicaties als handreikingen en bewaarkaarten en het tijdschrift Zorg & Zeggenschap. Meer weten?

www.loc.nl/nieuwe-leden-loc

Foto: Stefan van der Kamp

Máxima krijgt paspoort Land van Omzien

Koningin Máxima nam een wel heel bijzonder paspoort in ontvangst: een paspoort voor inwoners van het Land van Omzien. Het paspoort werd overhandigd namens de Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp in Paleis Noordeinde door Marthijn Laterveer (bestuurder LOC Waardevolle zorg). Dat gebeurde tijdens de rondetafelbijeenkomst 'Onmisbare Schakels' in het paleis. Naast LOC en andere partners van de Participatiecoalitie waren ook andere vertegenwoordigers van sociale initiatieven, fondsen, overheid, bedrijfsleven, kennis- en koepelorganisaties uitgenodigd. Minister Heerma van Binnenlandse Zaken was er ook. LOC gaf een presentatie over het Land van Omzien waar we op verschillende manieren aan werken. Zoals via zorgorganisaties, cliëntenraden en burgerinitiatieven. Marthijn: "Naast de koningin hebben ook de andere aanwezigen een paspoort ontvangen. Daar zijn mooie contacten uit voortgekomen." (zie ook pagina 15) Meer op:

www.loc.nl/paspoort-maxima

Burgers in midden, instituties eromheen

Onze Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp stuurde een brief naar de vaste Kamercommissie en minister van VWS. Want als (financiële) ondersteuning aan zorgzame gemeenschappen vooral via bestaande systeempartijen zou worden georganiseerd - hoe waardevol hun rol ook is - verschuift het zwaartepunt al snel van gemeenschap, naar organisatie en institutionalisering (zie ook pagina 15). www.loc.nl/burgers-in-midden

Nationale registratie verblijfplekken jeugdzorg

We plaatsen kinderen uit huis omdat ze thuis niet voldoende beschermd (zouden) zijn. Maar we hebben nog steeds géén landelijk systeem dat vastlegt welke pleeggezinnen, gezinshuizen en leefgroepen dan wel voldoende bescherming bieden. Of waar kinderen onvoldoende beschermd zijn. Ook niet regionaal.

We maakten een plan:

www.loc.nl/registratie-verblijfplekken

Clíentvertrouwenspersoon vaker ingezet

Meer mensen die te maken krijgen met zorg met dwang weten de 'cliëntenvertrouwenspersoon onvrijwillige zorg' (CVP) te vinden. In 2025 ondersteunden cliëntvertrouwenspersonen 3.027 cliënten en hun vertegenwoordigers, bij vragen, zorgen en klachten. Een stijging van ruim 20% in een jaar, aldus het jaarverslag 2025 van Stemgever (landelijke alliantie van cliëntenvertrouwenspersonen onvrijwillige zorg). In het jaarverslag staat ook een interview met LOC-bestuurder Marthijn Laterveer, die nauw betrokken was bij de totstandkoming van het Kwaliteitskader voor de cliëntvertrouwenspersoon onvrijwillige zorg.

www.loc.nl/vaker-cvp

Handreiking Passende deskundigheidsmix

LOC en cliëntenraden werkten mee aan deze nieuwe handreiking. Die helpt professionals en organisaties die zorg verlenen aan huis, in de wijk, het verpleeghuis of een woonzorgcentrum. Om samen met zorgvragers te bepalen wat nodig is, wie wat doet en hoe het werk het beste kan worden georganiseerd.

www.loc.nl/deskundigheidsmix

NZa probeert ons hoger beroep te voorkomen

In het voorjaarsnummer van Zorg & Zeggenschap kondigden we aan in hoger beroep te gaan tegen een teleurstellende uitspraak van de rechtbank over de verplichte aanlevering van vragenlijsten in de geestelijke gezondheidszorg. Inmiddels is de behandeling van het hoger beroep gestart en stelt de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) opnieuw dat geen van de partijen in onze coalitie deze rechtszaak zou mogen voeren. De NZa heeft een reeks argumenten aangevoerd waarmee zij opnieuw probeert te voorkomen dat de zaak inhoudelijk wordt beoordeeld. Vertrouwen in de GGZ, een coalitie van psychiaters, psychologen, cliënten in de ggz en een aantal organisaties waaronder LOC, bestrijdt deze argumenten. We blijven ons inzetten om ook in hoger beroep een inhoudelijk oordeel te krijgen over de rechtmatigheid van de verplichte HONOS-lijsten in de ggz. Steun ons: Vertrouwenindeggz.nl!

Lunchwebinars coaches en ondersteuners

Ook in 2026 organiseert LOC vier lunchwebinars voor coaches, ondersteuners cliëntenraad en andere functionarissen medezeggenschap. Tijdens een online lunchwebinar geven we in een uur verdieping op een onderwerp. Waarbij er uiteraard ook de mogelijkheid bestaat om vragen te stellen. Meer info: www.loc.nl/lunchwebinars

Reageren op Zorg & Zeggenschap

Wil je reageren op een artikel in Zorg & Zeggenschap, een gesprek starten of zelf een blog schrijven? Dat kan. Meld je aan op het LOC-platform en reageer direct op loc.nl/praat-mee of een van onze vernieuwingsplatforms.

LOC nieuwsbrieven

Via onze nieuwsbrieven blijf je op de hoogte van LOC-activiteiten en belangrijke ontwikkelingen in zorg, wonen en welzijn. Schrijf je in op www.loc.nl/nieuwsbrief

Nieuwe naam, logo en website LOC

LOC Altijd als mens

Tekst: **Douwe Dronkert**

We schreven er al eerder over: LOC heeft afgelopen jaar onderzocht wat behoeften van mensen in het LOC-netwerk zijn. Maar ook hoe mensen LOC zien, en wat ze van LOC willen en verwachten. Dat heeft geleid tot een nieuwe naam, logo's en website met veel nieuwe mogelijkheden.

Wat blijft?

LOC Waardevolle zorg en LOC-initiatief Radicale vernieuwing blijven werken aan waardevolle zorg. En we bouwen stevig door aan het Land van Omzien (zie kader). Dus de activiteiten en diensten die je van ons gewend bent blijven bestaan. Daarover blijf je ook informatie vinden op onze website www.loc.nl. Dus dan hebben we het over informatie over het lidmaatschap voor cliëntenraden

Waardevolle zorg

Bij LOC geloven we dat ieder mens recht heeft op een leven gebaseerd op eigen keuzes, eigen wensen - en mensen om je heen die echt luisteren. Daarom bouwen we samen aan zorg en ondersteuning die wérkelijk om mensen draait. En daarom heet onze visie: 'Waardevolle zorg' (loc.nl/waardevollezorg).

en andere medezeggenschapsorganen. En informatie over onze uitgebreide dienstverlening op het gebied van medezeggenschap, (lokale) zeggenschap en vernieuwing. Ook blijf je op loc.nl onze publicaties en agenda met bijeenkomsten vinden, en alles over de belangenbehartiging van LOC. En niet te vergeten: onze samenwerking met allerlei partijen in het land. Maar natuurlijk ook inspirerende praktijkvoorbeelden van hoe cliëntenraden, zorgorganisaties, burgerinitiatieven en anderen werken aan een menselijke zorg en samenleving.

Wat is veranderd?

LOC gaat extra benadrukken dat de mens centraal moet staan in de zorg en ondersteuning. En dat de menselijke maat centraal moet staan in heel de samenleving. Niet de systemen, regels, protocollen, geld, gewoonten of andere belangen. Daarom verandert de naam van LOC. Die wordt: **LOC Altijd als mens**. In het volgende nummer van Zorg & Zeggenschap lichten bestuurders Mieke

Altijd als mens

Altijd dichtbij, altijd in verbinding, altijd als mens

LOC is een netwerk van mensen en organisaties die het anders willen. Socialer. Warmer. Waardevol. Echte zeggenschap. We brengen mensen samen, versterken initiatieven en zorgen dat iedereen gehoord wordt. Hoe? Zie **loc.nl**.

Hollander en Marthijn Laterveer dit nog verder toe. De logo's van de landelijke vernieuwingsbeweging waar LOC aan werkt veranderen mee.

LOC vindt het al heel lang belangrijk om met de tijd mee te gaan en voorop te blijven lopen. Zodat we kunnen meebepalen welke kant we opgaan en zelf initiatief kunnen nemen. Zodat mensen maximaal zeggenschap kunnen ervaren over hun zorg, ondersteuning en leef-omgeving. En zodat die optimaal kunnen aansluiten bij de mensen om wie het gaat en wat zij belangrijk vinden in hun dagelijks leven. Miljoenen mensen in Nederland werken daar dagelijks aan. Alleen voelen mensen en initiatieven zich nog vaak alleen. Omdat wat zij doen als extra wordt gezien en niet als een kern van de zorg en samenleving. Om daar verandering in te brengen, bouwt LOC met alles wat ze doet aan het Land van Omzien. Overal op de nieuwe website zul je dat steeds meer terug zien komen.

Om de kracht van iedereen die aan het Land van Omzien werkt beter te benutten werken we vanuit één website: www.loc.nl.

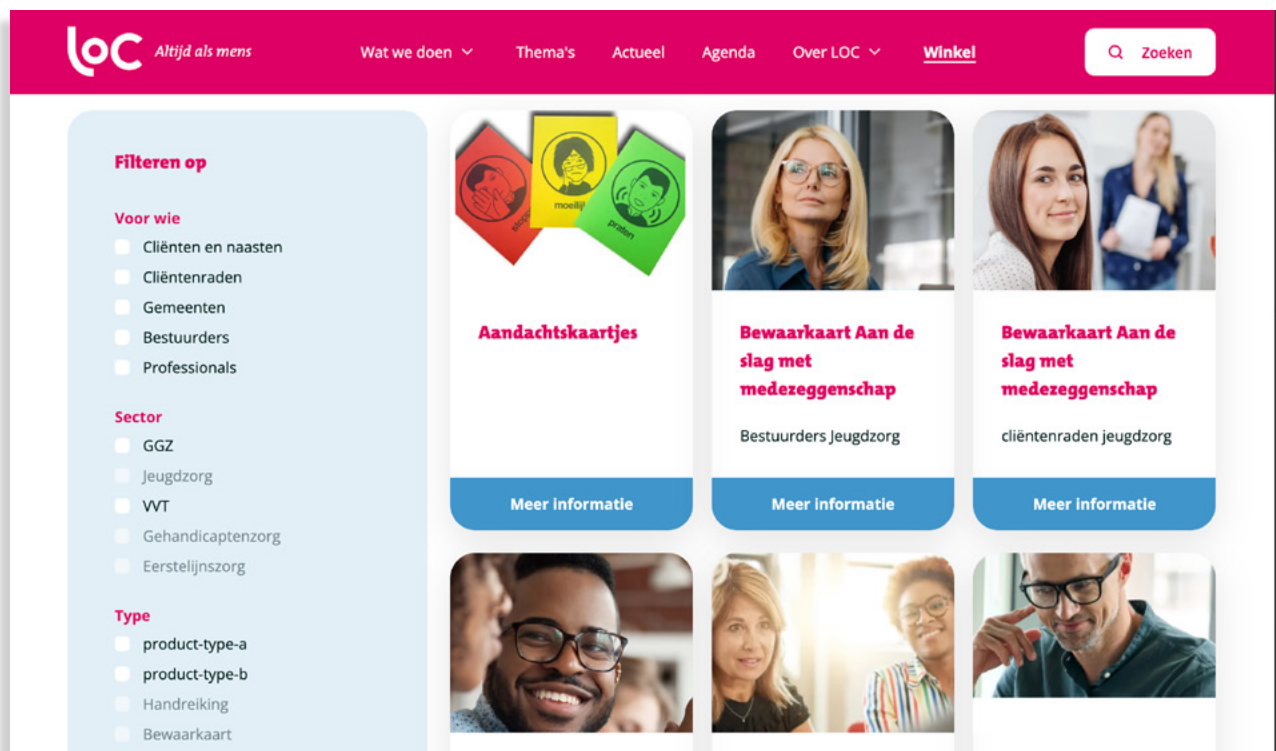
“LOC gaat extra benadrukken dat de mens altijd centraal moet staan”

Van meerdere websites naar één

Mensen die werken aan de (mede)zeggenschap van cliënten en vernieuwers in de zorg en hulp werken allemaal op hun eigen manier aan het Land van Omzien. Om die kracht beter te benutten werken we vanaf nu met één website: www.loc.nl. De links naar clientenraad.nl, radicalevernieuwing.nl, rvjeugdzorg.nl en raadopmaat.org blijven gewoon werken, maar je komt op één en dezelfde website uit.

Land van Omzien

Het Land van Omzien is geen plek op de kaart. Het is een beweging die overal al zichtbaar is: miljoenen burgers, gemeenschappen, initiatieven en organisaties brengen zorg en welzijn dicht bij mensen. Vanuit zeggenschap. Vanuit eigenaarschap. Vanuit gemeenschap. LOC maakt het zichtbaar, verbindt, versterkt en biedt ondersteuning: **loc.nl/landvanomzien**.

In de webwinkel van LOC vind je publicaties, bewaarkaarten, spellen en meer.

De website is opgeschoond, opnieuw ingericht en erop gericht dat je makkelijk de informatie kunt vinden die voor jou belangrijk is.

Nieuw: webwinkel

Op www.loc.nl/winkel vind je nu een overzichtelijke webwinkel met publicaties, bewaarkaarten, spellen, en meer. In de webwinkel kun je gemakkelijk vinden wat voor jou, je organisatie, cliëntenraad, gemeente of bijvoorbeeld burgerinitiatief van toegevoegde waarde kan zijn. Uiteraard blijft veel voor LOC-leden kosteloos, of beschikbaar tegen een voordeliger tarief. In de winkel kun je gemakkelijk zelf afrekenen.

“Om de kracht in onze netwerken beter te benutten, hebben we nu één website”

Plaatsen van vacatures

Vacatures plaatsen kan ook op de nieuwe website. Maar je hoeft ze niet meer zelf online te plaatsen. Je kunt alle informatie volgens een handig stramien insturen en dan plaatst LOC de vacature voor je. Hoe dit precies werkt? Kijk op www.loc.nl/vacatures.

Feedback welkom

We hebben een selectie gemaakt van informatie die op de oude websites stond. De komende tijd vullen we die selectie nog aan, maar niet alles gaat mee naar de nieuwe website. Mocht je iets missen, laat het ons graag weten via webmaster@loc.nl of 030 284 3200.

We horen ook heel graag wat je van de vernieuwing vindt. Feedback is van harte welkom en helpt ons om onze diensten zo goed mogelijk te kunnen blijven aanbieden en (door)ontwikkelen.

In het volgende nummer van Zorg & Zeggenschap gaan bestuurders Mieke Hollander en Marthijn Laterveer uitgebreid in op de vernieuwing.

Douwe Dronkert organiseert betrokkenheid voor LOC.

Vernieuwing in Land van Omzien

Raden kunnen ook aansluiten

In deze rubriek getiteld 'Wist je dat', vind je handige weetjes: over de voordelen van LOC-dienstverlening en het LOC-lidmaatschap. Want nog niet iedereen heeft ontdekt wat je daar aan kunt hebben.

'Vernieuwers in het Land van Omzien' is een groeiend landelijk netwerk van mensen en organisaties die voelen: de zorg kan menselijker. Dat is geen utopie. Samen maken wij dat mogelijk. LOC Waardevolle zorg is een verbinder in deze beweging. Wist je dat niet alleen zorgorganisaties, maar ook cliëntenraden, burgerinitiatieven, gemeenten en regio-verbanden deel kunnen nemen? LOC heeft een folder gemaakt waarin precies staat wat de voordelen zijn en hoe je mee kunt doen.

"Samen een menselijke samenleving onvermijdelijk maken"

En wist je dat raden die lid zijn van LOC ook eerst kosteloos kunnen proeven, door mee te doen aan de basisactiviteiten van het netwerk Vernieuwers in het Land van Omzien? Drie inspirerende online netwerkbijeenkomsten. Eén landelijke ontmoetingsdag. Geen conferenties vol PowerPointpresentaties. Maar ontmoetingen waar we ervaringen delen, reflecteren en inspireren. Bekijk de folder voor meer informatie en de extra voordelen als je je aansluit (zie ook pagina 15 en 48).

www.loc.nl/vernieuwing-in-de-zorg

Tekst: **Douwe Dronkert**

Radicale vernieuwers brengen Land van Omzien dichterbij

Wegbereiders wisselen waardevolle lessen uit

Tekst: **Vera Jansweijer**

Afgelopen maart kwamen radicale vernieuwers bij elkaar om verder te bouwen aan het Land van Omzien. Een warme samenleving waar ieder mens zichzelf kan zijn en van betekenis kan zijn - ook als hij zorg of hulp nodig heeft. Thema dit keer: verhuizing. Hoe zet je mensen centraal in dit proces?

Een dinsdagmiddag in maart. Buiten schijnt de zon en de eerste tekenen van het voorjaar worden zichtbaar in het stuk tuin, waar ik vanuit mijn kantoor op uitkijk. Ik zet de digitale deur van de online vergaderruimte open. ‘Online ervaringen uitwisselen over verhuizen op het fundament van radicale vernieuwing’ is het onderwerp van dit overleg.

“Wij willen als gehandicapten-zorgorganisatie een mini-Land van Omzien realiseren”

Eind vorig jaar hebben we met deelnemers van de beweging Radicale vernieuwing aangescherpt waar we voor staan en waar we met radicale vernieuwing het verschil willen maken. We zijn ‘*Vernieuwers in het Land van Omzien*’, wat betekent dat we, ieder in zijn eigen lokale setting, wegbereiders zijn. Degenen die nieuwe wegen vinden om te bouwen aan een warme samenleving die gaat over mensen, hun relaties en het hele leven. Een samenleving waarin zorgorganisaties en andere professionele instanties te gast zijn in het leven van mensen en niet andersom.

Dat betekent ook dat, nog meer dan voorheen, radicale vernieuwers instappen met hun eigen lokale dilemma’s en vragen. Zodat vernieuwing echt bijdraagt aan hun eigen praktijk. Zo besprak ik als coördinator met alle Vernieuwers begin dit jaar de vragen: ‘Wat staat er op het spel voor jullie als het gaat over het bouwen aan het Land van Omzien?’ ‘Waar willen jullie écht verschil

Vernieuwers in het Land van Omzien tijdens een van de vele 'struinsessies' die LOC eerder organiseerde.

maken dit jaar?' 'En hoe kan het netwerk van Vernieuwers daarbij helpen?'

De mens als fundament

Deze online afspraak afgelopen maart is gepland naar aanleiding van zo'n lokale vraag. Vernieuwer De Waerden (gehandicaptenzorg in Noord-Holland) vertelde dat zij dit jaar een nieuwe locatie in Heerhugowaard gaat openen, vlak naast het station. En dat willen ze aangrijpen om van deze plek een 'mini-Land van Omzien' te realiseren. De Waerden realiseert zich dat juist bij een verhuizing het erg kan helpen om 'de mens' als uitgangspunt te nemen. Aan de andere kant kan een verhuizing ervoor zorgen dat je in de valkuil stapt dat juist processen, efficiëntie en de zorgorganisatie zelf bepalend zijn.

Binnen de beweging Radicale vernieuwing zijn er meer Vernieuwers die met een verhuizing naar een totaal nieuwe locatie te maken hebben gehad. Waarbij ze geleerd hebben wat je wel en niet moet doen als je de kernfilosofie 'Altijd als mens' als ultiem uitgangspunt neemt. Een van hen is LEVANTOgroep (ggz en maatschappelijke opvang in Zuid-Limburg). Zij volgden een van die verhuizingen in de documentaire 'De mens als fundament'.

Waardevolle lessen

Bij het begin van de online bijeenkomst verschijnen een voor een de mensen op mijn laptopscherm: Nicolien, Anke en Pamela van De Waerden loggen in vanuit Noord-Holland en Ninon, Caroline, Johan, Remco en Femke vanuit het zuiden van het land: Maastricht. Zij zijn bereid om hun waardevolle lessen te delen met de mensen van De Waerden.

Het gesprek begint meteen scherp. Als de Vernieuwers van De Waerden schetsen hoe de nieuwe locatie eruit ziet, zegt Johan van LEVANTOgroep: "Mag ik alvast één tip geven? Schrap alle kantoorruimte." Hij vertelt dat je, juist als je gaat bouwen en inrichten, heel precies kunt kijken of de situatie tot wenselijk of niet-wenselijk gedrag uitnodigt. Met een kantoor nodig je uit tot 'zorgverlenersgedrag', is zijn ervaring. Het is dan heel verleidelijk voor medewerkers om alleen met elkaar in dat kantoor te gaan zitten overleggen en daardoor onbewust en onbedoeld minder onderdeel te zijn van wat er gebeurt op de locatie. Terwijl je het gewone leven juist voorop wilt laten staan.

LEVANTOgroep hief zelf in een later stadium van de verhuizing om die reden het aparte kantoor op een nieuwe locatie op. Wat wel handig is leert de ervaring: een

In de documentaire 'De mens als fundament' volgde LEVANTOgroep in 2023 bewoners en medewerkers tijdens een verhuizing.

tweede woonkamer, want dan heb je altijd een uitwijkmogelijkheid als je bijvoorbeeld even rustig met iemand apart wilt praten.

Veel praktische tips

Zo kwamen er nog meer praktische tips voorbij. Neem bijvoorbeeld toekomstige bewoners al zo veel mogelijk mee naar de nieuwe locatie en laat alles door hen zelf bepalen - ook als je denkt dat ze daar geen behoefte aan hebben. Laat kleuren op de muur, de tegeltjes, de inrichting aan hen over. Zorg dat het internet direct vanaf dag één van de verhuizing op orde is. Verhuis een klein aantal bewoners per dag (maximaal vijf), want dan kun je individuele aandacht hebben voor elkaar. En als je met een verhuisservice werkt: regel met hen dat je

in de verhuisperiode elke dag dezelfde verhuizers hebt. Dan worden die steeds meer vertrouwd met medewerkers en bewoners - en met hun wensen en behoeften. Dat maakt het voor de toekomstige bewoners meteen een stuk rustiger. En tot slot: maak kennis met de buurt en ga een praatje maken met je burens.

Met deze tips maakt De Waerden een vliegende start in haar verhuizing. En natuurlijk blijft het door LOC ondersteunde netwerk van radicale vernieuwers beschikbaar om De Waerden en andere netwerkpartners hulp te bieden. Zodat het Land van Omzien op zoveel mogelijk plekken dichterbij komt.

Meer informatie: loc.nl/vernieuwing-in-de-zorg en www.loc.nl/actueel/afsluiting-week-van-de-medezeggenschap waar de trailer (2023) van 'De mens als fundament' is te zien.

Zie ook pagina 11, 15 en 48 over het Land van Omzien.

Vera Jansweijer is coördinator Vernieuwers in het Land van Omzien.

“Bij een verhuizing kan het juist helpen ‘de mens’ als uitgangspunt te nemen”

Structurele financiering bewonersinitiatieven
zorg en welzijn

Participatiecoalitie en Oranje Fonds slaan handen ineen

Tekst: **Marthijn Laterveer**

In steeds meer buurten en dorpen ontwikkelen bewoners samen initiatieven rondom zorg en welzijn. Vaak zeer succesvol en relatief goedkoop. De Participatiecoalitie, waar LOC deel van is, broedt nu samen met het Oranje Fonds op ideeën om bewonersinitiatieven structureel te financieren. En zo het Land van Omzien dichterbij te brengen.

Bij LOC en de andere partners in de Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp komen al jaren verhalen binnen over problemen die bewonersinitiatieven ervaren met financiering. Aan prachtige initiatieven, die ook nog eens aantoonbaar van meerwaarde zijn, ontbreekt het niet. Initiatieven waar inwoners van een wijk of dorp op laagdrempelige wijze gebruik van maken. En waar met heel weinig geld duurdere zorg voorkomen wordt. Deze initiatieven hebben geen structurele financiering,

***“Er zijn veel
bewonersinitiatieven
waar met weinig
geld duurdere zorg
voorkomen wordt”***

waardoor betrokkenen ieder jaar veel tijd kwijt zijn aan het aanvragen van geld. Waarbij het ook steeds weer onzeker is of er wel financiering komt. Dat is zonde van de energie en slecht voor de continuïteit van de initiatieven. Dat moet anders.

Oranje Fonds als partner

Het Oranje Fonds organiseert samen met koningin Maxima bijeenkomsten op het paleis om na te denken over de toekomst van zorg en welzijn in Nederland. Tijdens zo'n bijeenkomst afgelopen maart kwam de structurele financiering van bewonersinitiatieven als knelpunt op tafel. Daarop vroeg het Oranje Fonds aan LOC om met de partners in de Participatiecoalitie een voorstel uit te werken om tot een structurele financiering te komen. Waarbij het Oranje Fonds partner is en ook financiering heeft toegezegd. Overigens draagt ook De Noaber Foundation aan die structurele financiering bij.

Kracht en waarde initiatieven

We zien dat er steeds meer aandacht is voor de kracht en waarde van bewonersinitiatieven. Ook in officiële stukken zoals het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord. De Nederlandse Zorgautoriteit refereert in de ‘Stand van de zorg 2025’ aan bewonersinitiatieven. En ook het Zorginstituut Nederland besteedt er in de ‘Opvolging signalement langdurige ouderenzorg’ uitgebreid aandacht aan. Met deze partijen is LOC, als deelnemer in de Participatiecoalitie, in gesprek hoe zij vanuit hun rol in het stelsel kunnen meehelpen om tot structurele financiering voor bewonersinitiatieven te komen. Ook overige

“Een goede financiering van initiatieven is een randvoorwaarde voor het Land van Omzien”

partijen zoals het ministerie van VWS, de inspectie en de Vereniging Nederlandse Gemeenten worden dringend opgeroepen mee te denken en mee te helpen.

Hoe zijn bewoners betrokken?

Bewonersinitiatieven verschillen van elkaar. Het gevaar is dat er een financieringsmodel komt dat voor het ene initiatief past en voor het andere niet. Daarom nemen we de vragen van verschillende bewonersinitiatieven als uitgangspunt en kijken we hoe we daar een passend antwoord op kunnen vinden. Want waarschijnlijk heeft een zorgpost in een wijk iets anders nodig dan een aantal flatbewoners dat elkaar wil ondersteunen. Voorbeelden van vragen vanuit bewonersinitiatieven zijn bijvoorbeeld:

- Is het mogelijk als lokale gemeenschap beschikking te krijgen over een wijkbudget voor het samen organiseren van welzijn, zorg en hulp?
- Kunnen we als lokale gemeenschap zelf beschikken over financiering om zo zeggenschap te hebben en

Foto: Stefan van der Kamp

Marthijn Laterveer (tweede van links) overhandigt koningin Máxima op 18 maart het paspoort voor het Land van Omzien.

- opdrachtgever te zijn van een dorpsondersteuner?
- Hoeveel geld gaat er in ons postcodegebied om aan zorggeld en kunnen we een deel daarvan naar eigen inzicht besteden?

De Participatiecoalitie werkt samen met geheel verschillende bewonersinitiatieven, zodat we een breed beeld krijgen wat nodig is. Samen met de bewonersinitiatieven en andere betrokkenen verhelderen we wat voor hen het vraagstuk is, en waar zij nu belemmeringen ervaren. Tijdens de looptijd van het project bepalen we vanuit de Participatiecoalitie in afstemming met de initiatieven welke ondersteuning zij nodig hebben. We bewaken steeds dat de vragen van de bewonersinitiatieven vertrekpunt blijven.

Wat is het vervolg?

Met alle partners gaan we vervolgens antwoorden formuleren op vragen als:

- Hoe zorgen we dat lokale initiatieven structurele en duurzame financiering krijgen?
- Wat hebben bewonersinitiatieven, gemeente, zorg- en wijkorganisaties nodig om toe te groeien naar een volwassen, gelijkwaardig lokaal samenspel?
- Welke experimenteerruimte is nodig om dit helder te krijgen? Hoe houden we ruimte voor lokale diversiteit?
- Wat vraagt dat van het huidige instrumentarium dat de overheid ter beschikking heeft?

Door onder andere lokale ontwikkelplaatsen in te richten, zorgen we dat wensen en behoeften van bewoners werkelijk centraal blijven staan. Na een aantal jaren hopen we zo tot een structurele financiering van bewonersinitiatieven te komen, die recht doet aan hun diversiteit.

Wat draagt het bij aan het Land van Omzien?

Een goede financiering voor bewonersinitiatieven is een belangrijke randvoorwaarde om tot een zorgzame samenleving te komen - het Land van Omzien. Omdat juist de lokale bewonersinitiatieven heel dicht bij de mensen in de buurt of het dorp staan. En mensen zich verbonden voelen met het initiatief. Door een structu-

Foto: Stefan van der Kamp

Het Oranje Fonds organiseert samen met koningin Máxima bijeenkomsten om na te denken over de toekomst van zorg en welzijn.

Paspoort Land van Omzien

In maart 2026 hebben we als Participatiecoalitie op Paleis Noordeinde ons project en de relatie met het Land van Omzien kunnen presenteren. Het was een bijeenkomst georganiseerd door het Oranje Fonds samen met koningin Máxima. 150 mensen dachten daar na over de toekomst van zorg en welzijn in Nederland. Marthijn Laterveer heeft daar namens de Participatiecoalitie een paspoort van het Land van Omzien mogen uitreiken aan koningin Máxima.

rele financiering kan er meer aandacht uitgaan naar de inhoud van het initiatief in plaats van het steeds maar zoeken naar geld. Daarom zullen de Participatiecoalitie, het Oranje Fonds en de Noaber Foundation steeds de resultaten van dit project breed delen. Om zo steeds meer mensen en organisaties te informeren en te inspireren.

Marthijn Laterveer is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

Landelijke zorgakkoorden komen op gang

“Sluit werkelijk aan bij de stem van mensen”

Tekst: **Marthijn Laterveer**

In het regeerakkoord is afgesproken de in 2025 afgesloten belangrijke zorgakkoorden, het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord en het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg door te laten gaan. Wel mét de nodige aanscherpingen om de zorgkosten te verminderen. LOC is nauw betrokken bij beide akkoorden en dus ook bij aanvullende afspraken.

Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg

De activiteiten in het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) komen steeds meer op gang. Een koers waar we als samenleving naartoe willen met de ouderenzorg, is in ontwikkeling. Daartoe zijn er bijeenkomsten met ouderen en naasten om na te denken over wat ze willen en nodig hebben. Een werkgroep buigt zich over een nieuwe ‘leveringsvorm’ voor zorg thuis. En ontwikkelt criteria voor wie naar een verpleeghuis kan en wie thuis de zorg krijgt. Ook zijn er maatregelen in de maak om *reablement*

(herstellen of behouden van zelfstandigheid) breder in te zetten bij ouderen. Bovendien gaat dit jaar een onderzoek van start om te kijken waar mensen tegenaan lopen als ze zorg nodig hebben. Met die aanbevelingen zou de zorg beter ‘vindbaar’ moeten worden.

Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord

Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) is breed van opzet - van ziekenhuizen tot buurthuizen. Ook dit akkoord is in uitvoering. Er zijn vooral veel plannen van aanpak gemaakt. Bijvoorbeeld om de regeldruk te verminderen. Maar ook om in iedere wijk een inloopvoorziening te realiseren. Verder zijn afspraken gemaakt om het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord beter op elkaar te laten aansluiten. Soms door activiteiten te bundelen, bijvoorbeeld als het om regeldruk gaat, soms door partijen uit het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (waaronder LOC) uit

“Cliëntenraden en buurtraden kunnen op maat aangeven wat nodig en wenselijk is”

LOC benadrukt steeds dat de stem van mensen die zorg nodig hebben en hun naasten zwaarder moet wegen bij beslissingen.

te nodigen bij werkgroepen van het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord.

Extra afspraken

Het kabinet vindt dat de kosten van de zorg te snel stijgen en wil extra afspraken maken om die stijging te verminderen. Alle partijen betrokken bij beide akkoorden zijn geraadpleegd om te horen wat zij belangrijk vinden. LOC heeft onder andere aangegeven dat er veel verbetering mogelijk is als écht wordt aangesloten bij de vraag

van mensen. In de loop van 2026 wil het kabinet via de akkoorden extra afspraken maken over de besparingen de komende jaren.

Zeggenschap en medezeggenschap

LOC benadrukt steeds dat de stem van mensen die zorg nodig hebben en hun naasten zwaarder moet wegen bij beslissingen. Dat geldt voor individuen die nu vaak oplossingen krijgen waar ze niet om gevraagd hebben. Er is veel verbetering mogelijk door werkelijk aan te sluiten bij de vraag van mensen. Maar dat geldt óók voor mensen collectief. Zowel landelijk, regionaal, lokaal als binnen zorgorganisaties. Cliëntenraden en buurtraden kunnen op maat aangeven wat er nodig en wenselijk is. De komende tijd zal LOC steeds het belang van een stevige zeggenschap en medezeggenschap benadrukken. Omdat we alleen op die manier tot echt maatwerk kunnen komen.

Meer informatie

Via de nieuwsbrieven en de nieuwe website www.loc.nl zullen we de meest actuele informatie over de akkoorden verspreiden. Uiteraard horen we graag goede ideeën en wensen uit het land. Heb je een idee of wens voor de toekomst? Geef die dan door aan de vraagbaak: vraagbaak@loc.nl of 030 2843200.

Marthijn Laterveer is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

Zie ook pagina 11, 15 en 48 over het Land van Omzien.

RoI LOC

LOC is als mede-ondertekenaar van het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg coördinator van de activiteiten die zich rechtstreeks op ouderen en naasten richten. Dan gaat het om bijeenkomsten voor ouderen en het geven van voorlichting. Daarnaast is LOC projectleider bij de veranderstrategie en de veranderagenda. Ook is LOC actief in de werkgroepen rond een afwegingskader wie naar het verpleeghuis mag, de nieuwe verstrekking thuis en vindbaarheid van de zorg. Daarnaast heeft LOC zitting in het afstemmingsoverleg en het bestuurlijk overleg. In het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord is LOC vooral actief bij de activiteiten om voorzieningen in buurten en dorpen te realiseren. En de regel-druk te verminderen. Bovendien blijft LOC nauw betrokken bij alle toekomstige ontwikkelingen en afspraken.

Week van de Medezeggenschap 2026

(Mede)zeggenschap in het Land van Omzien

Tekst: **Marjolein Hovius**

Van 5 tot en met 9 oktober 2026 organiseert LOC de zevende Week van de Medezeggenschap. Een week waarin medezeggenschap centraal staat. Dit jaar vanuit het perspectief van omzien naar elkaar. In dorpen, wijken, gemeenschappen en zorginstellingen. Wat betekent deze ontwikkeling voor cliëntenraden?

De afgelopen jaren stonden uiteenlopende thema's centraal in de Week van de Medezeggenschap. 'Samen voor Waardevolle zorg' luidde het thema van de eerste editie in 2020. In 2023 stond 'Lokaal organiseren van (mede)zeggenschap' centraal en vorig jaar 'Samen werken aan (mede)zeggenschap'. Dit jaar heeft LOC gekozen voor 'Land van Omzien = meedoen en meebeslissen'. Dit thema speelt in op de ontwikkeling dat in buurten en wijken inwoners steeds vaker initiatieven ontplooiën rondom zorg en ondersteuning. Mensen willen meer zeggenschap in de eigen wijk, willen omzien naar elkaar, willen meedoen en meebeslissen. LOC ondersteunt die initiatieven samen met partners binnen de zogeheten Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp. Het Land van Omzien heet die bundeling van krachten.

Maar wat is de rol van de cliëntenraad in die lokale initiatieven? Wat betekent deze ontwikkeling voor de belangen-

behartiging en (mede)zeggenschap van mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben? Daar gaan we in de Week van de Medezeggenschap 2026 uitgebreid over in gesprek.

Programma 2026

Het programma bestaat enerzijds uit bijeenkomsten en events voor cliëntenraadsleden, bestuurders en andere geïnteresseerden in medezeggenschap, georganiseerd door LOC. En anderzijds uit de vele activiteiten die bedacht en uitgevoerd worden in en rond zorgorganisaties voor en door cliëntenraadsleden, cliënten, naasten, medewerkers en hopelijk dit jaar ook veel buurtbewoners.

Webinars, trainingen en bijeenkomsten

Op maandag 5 oktober openen we de Week met een webinar, waarin LOC-bestuurders Mieke Hollander en Marthijn Laterveer ingaan op het thema, de landelijke ontwik-

“Cliëntenraden kunnen zich tijdens de Week meer op verbinding met buurt of wijk richten”

Deelnemers van zorgorganisatie Lunet zetten vorig jaar droomkisten neer. Een van de wensen, nieuwe straatnaambordjes op woonpark De Donksbergen in Duizel, is inmiddels gerealiseerd.

kelingen en wat die betekenen voor lokale en centrale medezeggenschap. Verder kun je gedurende de hele week webinars volgen over het Kwaliteitskompas en -beeld voor de ouderenzorg, gehandicaptenzorg en ggz, over cliënt-medezeggenschap in de eerstelijnszorg en de LOC Bouwpool. Daarnaast kun je deelnemen aan de training Lokale zeggenschap (fysiek), over de rol van cliëntenraden bij de verschuiving naar meer zeggenschap in de wijk/buurt en twee regionale netwerkbijeenkomsten voor cliëntenraden. Tot slot kun je je aanmelden voor een aantal events, zoals het Landelijk Event Jeugd, De Dag van het Land van Omzien en de Landelijke Dag Zorg Thuis. LOC-vrijwilligers zijn daarnaast welkom bij de Landelijke dag voor LOC-vrijwilligers. We sluiten de Week op vrijdag 9 oktober af met een webinar waarin we onder meer de highlights uit de week bespreken.

Voor meer info over de programmaonderdelen van de Week en het aanmelden kijk je op www.loc.nl/agenda

Lokale activiteiten

Zoals elk jaar roepen we cliëntenraden op om tijdens de Week van de Medezeggenschap op of rond de zorginstelling activiteiten te organiseren. Waar deze activiteiten eerder voornamelijk gericht waren op cliënten, naasten en cliëntenraden zou het mooi zijn als we deze Week van de Medezeggenschap de blik meer naar buiten richten en verbinding met de buurt zoeken. Bijvoorbeeld door buurtbewoners uit te nodigen voor een koffieochtend, een kaartje bij buurtbewoners te bezorgen of een column te

schrijven voor het plaatselijke huis-aan-huisblad. Daarnaast kun je als cliëntenraad de Week natuurlijk ook aangrijpen om nieuwe leden te werven, in gesprek te gaan met cliënten/bewoners, om het werk van de cliëntenraad over het voetlicht te brengen of gewoon om een extraatje te regelen voor cliënten. Voor inspiratie bekijk het overzicht van 2025: www.loc.nl/lokaal-2025.

Laat het zien!

De Week van de Medezeggenschap is dé gelegenheid om de cliëntenraad, zijn werk en medezeggenschap in het zonnetje te zetten. Is er bij jouw organisatie een activiteit, laat het zien! Zowel binnen als buiten de zorgorganisatie. Gebruik je sociale media? Vergeet dan niet LOC te taggen en gebruik de hashtag #weekvdmédezeggenschap. Je kunt ook weer de promotieposter opvragen. En laat je dan meteen even weten voor welke activiteit je die gaat gebruiken? Mailen naar de Vraagbaak kan natuurlijk ook: vraagbaak@loc.nl. Alle initiatieven die bij ons bekend zijn bundelen we in een overzichtspagina op de website.

Marjolein Hovius is als communicatieadviseur verbonden aan LOC.

Zie ook pagina 22 over de evaluatie Wmcz en pagina 15 en de Vraagbaak over het Land van Omzien.
loc.nl/cliëntenraden en loc.nl/landvanomzien

Cliëntenraden over evaluatierapport Wmcz 2018

Geef raad van toezicht actievere rol bij functioneren medezeggenschap

Tekst: **Xandra van der Kruk-Ras**

Eind 2025 verscheen het evaluatierapport Wmcz 2028. Tijdens drie drukbezochte bijeenkomsten begin dit jaar peilde LOC de stemming onder cliëntenraadsleden. Die bevindingen zijn vervolgens teruggekoppeld naar het ministerie van VWS. Professionele, structurele én onafhankelijke ondersteuning moeten een randvoorwaarde zijn voor medezeggenschap, vinden cliëntenraden.

Vanuit LOC zijn we op verschillende manieren aan het werk gegaan met de uitkomsten van het evaluatierapport Wmcz 2018. Behalve de digitale achterbanraadplegingen hebben we de uitkomsten van het evaluatierapport ook tijdens andere LOC-bijeenkomsten besproken. Zoals met het netwerk ondersteuners cliëntenraden en het netwerk cliëntenraden grote concerns. Ook zijn we in gesprek gegaan met ambtenaren van het ministerie van VWS. Daarbij hebben we aangegeven hoe we vanuit LOC aankijken tegen de aanbevelingen van het evaluatierapport en hoe we die aanbevelingen meenemen. Verder hebben we

intensief contact met andere cliëntenorganisaties over welke punten we gezamenlijk kunnen oppakken.

Achterbanraadplegingen

Samen met de Mind Kamer Cliëntenraden en KansPlus organiseerden we begin dit jaar drie digitale bijeenkomsten, waar ruim zeventig mensen op af kwamen. Cliëntenraadsleden, ondersteuners van cliëntenraden en een aantal leden van MIND Kamer Cliëntenraden en Kansplus waren daarbij aanwezig. Tijdens die bijeenkomsten is aan de hand van de aanbevelingen in het rapport het gesprek gevoerd. Daarnaast stonden we ook stil bij wat de raden zelf kunnen met de uitkomsten van het rapport en wat het vervolg is vanuit LOC met betrekking tot de uitkomsten.

Zes belangrijkste aandachtspunten

Naar aanleiding van de bijeenkomsten hebben we een samenvatting gemaakt en zes aandachtspunten benoemd

***“Cliëntenraden gaven
aan dat de Wmcz 2018
als te vrijblijvend wordt
ervaren”***

met daarbij de opmerkingen vanuit de bijeenkomsten. Deze samenvatting is gedeeld met de deelnemers én is meegenomen in het gesprek met het ministerie van VWS. Daar heeft LOC ook aangegeven wat we al doen om raden te ondersteunen in hun werk.

1. Cultuur en medezeggenschap

Geconcludeerd werd dat er in het rapport en ook in de praktijk verwarring bestaat tussen formele medezeggenschap en inspraak, waarbij inspraak vaak de wettelijke invloed van de cliëntenraad verzwakt. Ook gaven deelnemers aan dat de Wmcz 2018 als te vrijblijvend wordt ervaren, wat leidt tot het niet naleven van de wet.

2. Begrijpelijke Informatie

Ook hier onderstreepten de deelnemers dat de informatievoorziening vanuit de instelling en het aanleveren van de informatie in begrijpelijke taal niet overal goed geregeld is. Conclusie: niet de ondersteuners van raden, maar de instelling moet verantwoordelijkheid nemen en zorgen voor het aanleveren van stukken in begrijpelijke taal.

3. Betrokkenheid (Achterbanraadpleging/ledenwerving)

De aanwezige deelnemers gaven aan dat ledenwerving niet overal even actief wordt opgepakt en dat het werven van leden een probleem is. De privacywet AVG levert knelpunten op bij het raadplegen van de achterban. Deelnemers willen verduidelijking van de kaders op dit gebied.

4. Scholing en ondersteuning

Deelnemers vinden verder dat professionele, structurele én onafhankelijke ondersteuning een noodzakelijke randvoorwaarde is om de cliëntenraad zijn werk te kunnen laten doen. Het investeren in en minder vrijblijvend maken van scholing is belangrijk voor zowel cliëntenraadsleden als het management/bestuur werd aangegeven.

5. Financiering van cliëntenraden

Tijdens de bijeenkomsten werd duidelijk dat de tegemoetkoming in kosten sterk varieert. Er zijn richtlijnen nodig voor redelijke faciliteiten en ondersteuning, maar dat deze vooral kaderstellend zouden moeten worden opgesteld en te gedetailleerd.

De privacywet AVG levert knelpunten op bij het raadplegen van de achterban.

6. Toezicht op de praktijk

De raad van toezicht zou een grotere en actievere rol moeten krijgen bij het toezicht op het functioneren van de medezeggenschap in de organisatie. Dat vinden de deelnemers tijdens de bijeenkomsten. Verder gaven velen aan weinig te merken van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en vinden zij dat het toezicht zich meer moet richten op de kwaliteit en laagdrempelige inspraak. Er wordt gepleit voor periodieke aandacht van IGJ, herinvoering van een rapportageplicht en de mogelijkheid om sancties op te leggen.

Hoe verder?

Intussen staan het rapport en de reactie van de minister ook op de procedure-agenda van de vaste Kamercommissie van de Tweede Kamer. Dat houdt in dat de commissie kijkt wanneer zij inhoudelijk over het rapport gaat spreken. We houden jullie in onze nieuwsbrieven en op de website op de hoogte van de ontwikkelingen.

Meer informatie: loc.nl/cliëntenraad

Zie ook pagina 20 over de Week van de Medezeggenschap 2026. En het interview met ondersteuner cliëntenraad Lieke Jansen op pagina 44.

Xandra van der Kruk-Ras is als trainer en adviseur verbonden aan LOC.

Regionale netwerken dé plek elkaar te ontmoeten

Cliëntenraadsleden Utrecht en Eindhoven wisselen ervaringen uit

Tekst: **Tiske Boonstra**

Regionale netwerkbijeenkomsten zijn dé plek waar cliëntenraadsleden met elkaar en betrokkenen ervaringen kunnen uitwisselen. De tien regioteams die, ondersteund door LOC, deze bijeenkomsten organiseren voorzien in een belangrijke behoefte. Tijdens bijeenkomsten afgelopen maart in Utrecht en Eindhoven stond de relatie tussen de cliëntenraad en de centrale cliëntenraad als thema centraal.

Als cliëntenraad doe je je best op te komen voor de cliënten die je vertegenwoordigt. Maar hoe je dat doet, is nog best een leerproces. Een van de beste manieren om te leren is: van elkaar - van anderen die in hetzelfde schuitje zitten of misschien al iets verder zijn. En die anderen kun je ontmoeten tijdens regionale netwerkbijeenkomsten van LOC. Een raadslid na een bijeenkomst: "Je ontvangt veel informatie, die we in de praktijk goed kunnen inzetten."

Bijeenkomst Eindhoven

In Eindhoven organiseerde het regionale netwerk Noord-Brabant op 23 maart een bijeenkomst bij zorggroep Archipel, locatie Gagelbosch. Zo'n veertig deelnemers genieten van appeltaart van de lokale bakker. De raad van bestuur en ondergetekende zijn als spreker uitgenodigd. Het regioteam trapt af en vervolgens wordt de zaal meegenomen in de wettelijke kaders rondom de verhou-

ding cliëntenraad-centrale cliëntenraad. In het kort: een vertegenwoordigende raad moet zo dicht mogelijk bij de cliënt (locatie, doelgroep) georganiseerd zijn. Behalve als je samen andere vormen afsprekt. Is de organisatie groot en zijn er meerdere cliëntenraden dan kan ook een centrale cliëntenraad ingesteld worden. Als er veel raden zijn, is het belangrijk dat heel helder is wie wat doet. De afspraken en de taakverdeling moeten duidelijk staan beschreven in de medezeggenschapsregeling.

Communicerende vaten

"Hoe zorg je dat je als cliëntenraad en centrale cliëntenraad niet alles dubbel doet", vraagt een deelnemer zich hardop af. Zorgen dat je als communicerende vaten samenwerkt, luidt het korte antwoord. Dus dat de cliëntenraad de centrale cliëntenraad voedt en de centrale raad op zijn beurt de lokale cliëntenraad ook echt vertegenwoordigt op

Tijdens de drukbezochte regiobijeenkomst in Eindhoven staat de taakverdeling tussen lokale en centrale cliëntenraad centraal.

overkoepelend niveau. Plus elkaar op de hoogte houden natuurlijk.

Bestuurder Maarten van Mierlo neemt de aanwezigen mee op ontdekking hoe dat bij Archipel Zorggroep is geregeld. “Veel staat of valt bij de gedeelde visie, de meerwaarde van medezeggenschap”, vertelt hij. “Goed kijken hoe je samen vanuit verschillende rollen voor en mét de cliënt kan opkomen, formeel en informeel.” Hij geeft het voorbeeld van de ‘eilandenraad’ waar alle medezeggenschapsorganen (ondernemingsraad, cliëntenraad, Verpleegkundige en Verzorgende Adviesraad, raad van bestuur) elkaar spreken. Kom je dan nog af en toe dingen tegen die je beter met elkaar kunt afstemmen? Natuurlijk, maar dat is ook hoe je samen groeit en leert, samen voor de cliënten.

Bijeenkomst Utrecht

Tijdens de bijeenkomst bij zorgorganisatie Vecht & IJssel op 6 maart duikt het Utrechtse regionetwerk in hetzelfde thema. De cliënten zijn het bestaansrecht van de instelling, benadrukt een cliëntenraadslid. De lokale cliëntenraad is dé cliëntenraad, volgens de medezeggenschapswet Wmcz 2028. Die lokale raad zit dicht bij het vuur: de cliënten en hun naasten op de locatie. De centrale cliëntenraad krijgt bevoegdheden overgedragen vanuit de cliëntenraad. Dan gaat het over locatieoverstijgende onderwerpen. Er worden mooie voorbeelden genoemd én vragen opgeworpen rondom het passend organiseren van medezeggenschap. Hoe verbind je je met je achterban als centrale

raad? En hoe maak je jezelf zichtbaar en sta je in contact met de cliënten als cliëntenraad. Antwoorden en suggesties komen er ook tijdens de bijeenkomst: via bijvoorbeeld online adviespanels, afdelingsbezoek, bezoek bij therapiegroepen, sociale media en bijeenkomsten voor alle cliënten. Tijdens een poëziemiddag kwam er veel input vanuit cliënten. Bij een andere organisatie gebruikt de raad ‘meedenkbrieftjes’ voor cliënten en is er medezeggenschap vanuit verwanten.

Het regioteam had nog een tip: “Stem het werkplan van de centrale cliëntenraad af op het jaarplan van de organisatie en beperk je tot maximaal vier onderwerpen. Zodat je kwaliteit boven kwantiteit kunt blijven stellen en je jouw raad niet overbelast.”

Oproep

De regionale netwerken maken graag gebruik van zorglocaties om de bijeenkomsten te organiseren. Wil jij als raad ook eens gastheer zijn? Of heb je mooie ideeën voor een thema bij jou in de regio of wil je weten waar in jouw buurt een netwerk is? Informeer bij vrijwilligerscoördinator Aukje Lausberg via de LOC-Vraagbaak: vraagbaak@loc.nl of 030-2843200.

Meer informatie:

www.loc.nl/actueel/regiobijeenkomsten-najaar

Tiske Boonstra is als adviseur en trainer verbonden aan LOC.

Foto: iStock

Vrijwilligers

Vrijwilligers zijn een onmisbare schakel binnen het netwerk van LOC. Cliëntenraden maken volop gebruik van bijvoorbeeld de diensten van de LOC Bouwpool als zij advies willen over nieuwbouw, verbouwing of renovatie van de zorglocatie. Deskundige vrijwilligers binnen de expertpool Zorg & Geld staan cliëntenraden bij tijdens het vaststellen van de jaarrekening en de begroting. En wat te denken van de vrijwilligers die alle regiobijeenkomsten opzetten?

LOC kan niet zonder haar vrijwilligers. Om de inzet van talenten verder te optimaliseren is het vrijwilligersbeleid in ontwikkeling. “Helderheid over contracten, goede begeleiding, een veilige en prettige werkomgeving en duidelijke afspraken over

aansprakelijkheid - dat moet goed geregeld zijn”, zegt LOC-bestuurder Mieke Hollander.

Om de instroom van nieuwe vrijwilligers te vergroten lanceert LOC een wervingscampagne.

Mieke: “We hebben prachtige filmpjes, door en voor vrijwilligers, gemaakt om geïnteresseerden te inspireren voor de Bouwpool, de expertpool Zorg & Geld en de regionetwerken. En we hebben de vijver uitgediept. Via banken, accountantskantoren, woningcorporaties, zorgorganisaties en natuurlijk cliëntenraden worden de filmpjes aangeboden. We hopen op veel reacties.”

www.loc.nl/clientenraad

Tekst: Pien Heuts

Onderzoek: Explosieve ervaringen (oud-)bewoners
jeugddorp De Glind

Veiligheid kinderen ondergeschikt aan organisatiebelangen

Tekst: **Douwe Dronkert**

Ernstige en langdurige mishandeling en misbruik van kinderen. Het gebeurt al heel lang en structureel in de jeugdzorg met verblijf (de goede plekken daargelaten). Ook in jeugddorp De Glind, gemeente Barneveld. Nieuw onderzoek laat zien hoe dat kan, en hoe het anders kan, maar zorgaanbieder Pluryn handelt er nog steeds niet naar.

In de jeugdzorg met verblijf vindt sinds jaar en dag structureel, ernstige en langdurige mishandeling en misbruik van kinderen plaats. Dit is bijvoorbeeld uitgebreid beschreven in het onderzoek van Commissie De Winter (2019), uitgevoerd in opdracht van de regering (over de periode 1945-2019). Het onderzoeksrapport draagt de naam 'Onvoldoende beschermd, geweld in de Nederlandse jeugdzorg van 1945 tot heden'. Daaruit blijkt bijvoorbeeld dat maar een kwart van de onder-vraagden nooit in jeugdzorg te maken heeft gekregen met enig fysiek of psychisch geweld. Ook het toezicht

van de instanties heeft grote manco's gekend, aldus het rapport: "Doorgaans werd bij geweld niet ingegrepen." Het rapport biedt dan ook aanbevelingen voor onafhankelijk toezicht. Tot op de dag van het verschijnen van dat rapport wordt het klimaat in met name de gesloten en zwaardere organisaties voor jeugdzorg als onveilig ervaren - zowel door de jeugdigen als de groepsleiding. Via de media horen we geregeld dat het geweld in de jeugdzorg in 2019 niet is opgehouden. Terwijl al lang bekend is hoe dat gestopt kan worden. Hoe is dat mogelijk?

Niet gezien, gehoord en geloofd

Ook in jeugddorp De Glind (gemeente Barneveld) gaat al sinds de oprichting in 1913 veel mis. Tientallen oud-bewoners vertellen in 2022 aan Omroep Gelderland dat zij slachtoffer zijn van ernstige fysieke en geestelijke mishandeling en seksueel misbruik. Een aantal oud-bewoners had al contact opgenomen met de

“We moeten stoppen met zeggen dat het een incident is als het niet goed gaat”

“De onderste steen zou boven komen”

verantwoordelijke zorgorganisaties¹, maar voelde zich in dat contact niet gezien, niet gehoord en niet geloofd. De staatssecretaris geeft vervolgens aan geschrokken te zijn van de onthullingen, en dat alle feiten boven tafel moeten komen; ieder kind moet veilig zijn in de jeugdzorg. Pluryn, de grootste zorgaanbieder in De Glind, laat een onderzoek starten. Het rapport met bevindingen is in februari 2026 verschenen, met de veelzeggende titel: ‘Explosieve Ervaringen: Onderzoek naar kindermishandeling, erkenning & eerherstel van oud-bewoners van Jeugddorp De Glind’.

“Maximale eruit gesleept”

De onderzoekers schrijven in het rapport dat het te prijzen is dat Pluryn uit wilde gaan van het verhaal van de slachtoffers, en dat ze kozen voor een onderzoeksduo bestaande uit een onderzoeker die ook deskundige ervaringsperspectief is (Marlene van Steensel van Be4You2 die zelf ook in het jeugddorp heeft gewoond), en een wetenschappelijk onderzoeker (hoogleraar orthopeda-

gogiek Annemiek Harder van de Erasmus Universiteit). Mede via een klankbordgroep bestaande uit oud-bewoners, konden slachtoffers zo ook zelf sturing geven aan de onderzoeksopzet en -aanpak. In de praktijk blijkt de intentie van Pluryn anders uit te pakken. “Zo wil de organisatie bijvoorbeeld vasthouden aan haar eigen interpretatie van privacywetgeving (AVG), waardoor feiten over het verleden uit het zicht raken”, vertelt Van Steensel. En als oud-bewoners al hun eigen zorgdossier weten te bemachtigen, blijkt zelfs dat in bijgevoegde krantenknipsels de naam van de krant zwartgelakt is. Over dat laatste schrijven de onderzoekers: “Dit illustreert dat slachtoffers niet eens openbare bronnen konden raadplegen om inzicht te krijgen in wat over hun eigen casus is vastgelegd. Pluryn De Glind wekt hiermee de indruk misstanden zowel in het verleden als in het heden (letterlijk) onzichtbaar te willen maken.”

Maar de klankbordgroepleden Ada Ritzer en Robert Paunovic zijn niet helemaal ontevreden over het onderzoeksrapport. Ritzer: “Gezien de enorme tegenwerking van de opdrachtgever, hebben we er het maximale uitgesleept.” Ze geven aan dat het er bijvoorbeeld aan heeft bijgedragen dat nu zwart op wit staat, wat er zoal

¹ Slachtoffers meldden zich bij de Rudolphstichting – tot 1994 verantwoordelijk voor de zorg in Jeugddorp De Glind en vanaf dan gericht op vastgoed, voorzieningen en fondsenwerving* – en bij Pluryn – tegenwoordig grotendeels verantwoordelijk voor de zorg in Jeugddorp De Glind.

* Daarnaast is vanaf 2016 Stichting Jeugddorp De Glind opgericht en actief als zorgaanbieder in Jeugddorp De Glind. Stichting Jeugddorp De Glind is nauw verbonden aan de Rudolphstichting. Zo is de directeur van Stichting Jeugddorp De Glind vanaf 1 januari 2022 ook de directeur van de Rudolphstichting.

Marlene van Steensel: “Door eigen interpretatie van privacywetgeving raken feiten uit zicht.”

aan misstanden plaatsvond en nog steeds plaatsvindt in het dorp - en hoe bewoners dat ervaren, wat voor impact dat (nog steeds) heeft op hun leven. Maar er is ook vastgelegd wat maakt dat dat überhaupt kan gebeuren, en wat er gedaan kan worden om het te stoppen en te voorkomen. En om te zorgen voor (eer)herstel van de slachtoffers, die nog steeds met de veroorzaakte schade te kampen hebben. Ook het onderzoeksproces en de dynamieken tussen slachtoffers en de zorgaanbieder zijn gedocumenteerd. “Er liggen aanbevelingen, niemand kan er meer omheen”, vertelt Robert Paunovic. “En ik denk dat het voor slachtoffers ook belangrijk is om gehoord en gezien te worden, alleen al in hun ervaring”, vult Ada Ritzer aan.

“Het lag dus niet aan mij”

De oud-bewoonster was zich er tot 2022 niet van bewust dat er zoveel medebewoners met haar niet veilig waren in het jeugddorp. “Ik dacht echt dat het alleen aan mij lag. Dus voor mij was het een openbaring om de uitzendingen van Omroep Gelderland hierover te zien. Toen viel voor mij pas voor het eerst het kwartje: het

“Het is ook belangrijk gehoord en gezien te worden”

lag dus niet aan mij. Het was een bevestiging dat ik het niet bedacht had en het realiteit was. Tot die tijd zei ik dingen en dan werd het afgewimpeld of er niet naar geluisterd. Op een gegeven moment denk je: ik heb het verzonnen, en probeer je dat weg te stoppen. En dat is iets dat we bij de anderen heel veel terug gehoord hebben. Heel verdrietig dat je hoort dat zoveel kinderen voor en na jou die ellende hebben meegemaakt. En nog steeds.”

Houding zorgorganisatie niet echt veranderd

Sinds het onderzoek drieënhalf jaar geleden van start ging en er veel op tafel gekomen is over wat er anders kan en moet, constateren de oud-bewoners en onderzoekers dat de houding van de zorgorganisatie die maakte dat de misstanden konden ontstaan en voortduren, niet echt veranderd is. Ondanks de intensieve samenwerking blijven ontkenning, afscherming en terughoudendheid leidend (ook archieven met informatie over wat de organisatie wist en (niet) gedaan heeft, werden bijvoorbeeld maar deels onderzocht en niet publiek gemaakt, terwijl er signalen van misstanden in ontdekt zijn). Daarnaast blijft de actie achterwege, die nodig is om ervoor te zorgen dat kinderen van nu en in de toekomst nooit meer met geweld te maken kunnen krijgen. Zonder openheid, gelijkwaardige samenwerking, zelfreflectie en excuses, kan er niet geleerd en duurzaam verbeterd worden, aldus het rapport. En blijven organisatiebelangen belangrijker dan de kinderen en oud-bewoners.

Pluryn heeft afgelopen mei een ‘vijfpuntenplan’ aangekondigd, met concrete vervolgstappen. De oud-bewoners hopen op het beste, maar door alle teleurstellingen geven ze aan: “Eerst zien, dan geloven.”

Bekijk via www.loc.nl/glind-uitzending een rondetafelgesprek met de klankbordgroepleden, onderzoekers

Reactie Pluryn

Eddy van Doorn (voorzitter raad van bestuur Pluryn) in reactie op ons artikel:

“Het onderzoek van de Erasmus Universiteit Rotterdam schetst een indringend beeld van de ervaringen van oud-bewoners. De bevindingen (...) laten zien hoe diep de impact van de misstanden is (...) Dat vraagt om erkenning, openheid en blijvende aandacht. (...) Het geweld kon destijds voortbestaan door een gesloten cultuur en onvoldoende toezicht; dat besef is confronterend en onderstreept de verantwoordelijkheid die wij dragen.

“Tegelijkertijd nemen wij kennis van de bevindingen van Verwey-Jonker Instituut over de huidige praktijk in De Glind. Het is betekenisvol dat jongeren en betrokkenen

het leefklimaat vandaag de dag overwegend als positief ervaren.

(...) Ook zien wij bevestiging van de inzet op een open cultuur, duidelijke meldprotocollen en versterkt toezicht.

“Het onderzoek van Verwey-Jonker laat namelijk ook zien dat veiligheid nooit vanzelfsprekend is. Psychisch geweld tussen jongeren (...) komt nog steeds voor. Dit vraagt om blijvende aandacht binnen de pedagogische visie, het bespreekbaar maken van online risico's en voldoende ondersteuning en toerusting van teams. Alleen zo kan een veilige omgeving voor jongeren duurzaam worden gewaarborgd.

Wij zijn de onderzoekers en alle betrokkenen zeer dankbaar.

(...) De aanbevelingen bieden waardevolle handvatten om herstel te ondersteunen en herhaling te voorkomen. We realiseren ons dat dit proces niet eenvoudig was en dat niet alle perspectieven volledig samenvielen, maar zien deze rapporten als een belangrijke stap in samen leren en verbeteren. (...)”

Hoewel de reactie een positief beeld schetst over (het onderzoek naar) de huidige situatie in het jeugddorp, hebben oud-bewoners en Explosieve Ervaringen-onderzoekers daar het nodige over te zeggen waardoor een heel ander beeld naar voren komt. In ons volgende tijdschrift meer hierover. Complete reactie van Pluryn: loc.nl/re-pluryn

en andere gasten bij Omroep Gelderland, over het onderzoek. Ook de reactie van de minister op het onderzoeksrapport is onderwerp van gesprek. Tweede Kamerlid Marijke Synhaeve, ook tafelgast: “Hebben we er nou alles aan gedaan om te zorgen dat er geen nieuwe slachtoffers zijn? Het antwoord is nee. We moeten stoppen met te zeggen dat het een incident is als het niet goed gaat, want het is geen incident. Er zijn zoveel kinderen ook nu nog die op een plek zijn waar ze veilig zouden moeten zijn maar dat nu niet zijn.”

Wie ook dingen heeft meegemaakt of gezien in De Glind, kan nog steeds melding doen bij Jeugdstem of IGJ.

Kijk op loc.nl/explosieve-ervaringen voor de links naar de genoemde onderzoeksrapporten.

Douwe Dronkert organiseert betrokkenheid voor LOC.

Ada Ritzer en Robert Paunovic: “Er liggen aanbevelingen, niemand kan er meer omheen.”

Aanscherping Kwaliteitskompas Gehandicaptenzorg

Terug naar bedoeling: kwaliteit van bestaan

Tekst: **Mieke Hollander**

Het Kwaliteitskompas Gehandicaptenzorg 2023-2028 wordt alweer aangescherpt. Een duidelijker focus op het perspectief van mensen met een beperking bleek noodzakelijk. Mariska Schutte, directeur KansPlus, vertelt over de noodzaak om terug te keren naar de essentie: de kwaliteit van bestaan.

De recente herziening is nodig. Mariska Schutte, directeur van het belangennetwerk van mensen met een verstandelijke beperking en hun naasten, legt uit dat het van belang was om niet alles te veranderen, omdat mensen nog aan het ontdekken waren wat de aanvaankelijke versie hun opleverde. Daarom is gekozen voor een ‘*lightrevisie*’, een aanscherping die de veranderende tijd meeneemt.

Kwaliteit van zorg versus bestaan

De kern van de aanscherping ligt in het tegen het licht houden van ‘kwaliteit van bestaan’ ten opzichte van ‘kwaliteit van zorg’. Mariska benadrukt: “Zorg is maar een klein onderdeel als je het hebt over kwaliteit van bestaan. Het is cruciaal om helder te houden dat er veel in het leven van een cliënt gebeurt zonder dat er zorg aanwezig is. De nieuwe visie brengt dit beter in beeld.” De zorg kan in de beleving van professionals heel goed

zijn, maar kwaliteit van bestaan werkelijk hopeloos. Mariska beaamt dit en vertelt dat hierover “scherpe discussies” zijn gevoerd. “We hebben het scherp gekregen, omdat we elke keer hebben teruggegeven: En hoe is dit vanuit het perspectief van de mens zelf en zijn naasten?”

Een ander belangrijk discussiepunt in de herijking van de visie betrof de rol van de professional. “Aanvankelijk stond in de visie dat de professional onderdeel was van het sociale netwerk. Daar hebben we echt een gesprek over moeten voeren van nee, dat ben jij niet”, stelt

“Goede kwaliteit van zorg kan niet zonder (mede)zeggenschap”

“Zorg is maar een klein onderdeel van kwaliteit van bestaan”

Mariska Schutte: “Zolang systemen zijn ingericht op indicatoren blijft een spanningsveld bestaan.”

Mariska. “Je bent niet het sociale netwerk, juist niet. Je bent professioneel en dan ben je belangrijk op dát terrein.”

Ervaringsdeskundigheid en Kwaliteitsbeeld

Ook een belangrijk discussiepunt, vertelt Mariska, is de verankering van de ervaringsdeskundigheid en (mede) zeggenschap van mensen met een beperking. Medezeggenschap is in de aangescherpte visie nu opgenomen als randvoorwaarde. Goede kwaliteit van zorg kan niet zonder (mede)zeggenschap. Zowel van mensen zelf, hun naasten, als professionals. Ook de ervaringsdeskundigheid heeft nu een betere plek gekregen.

Mariska: “Maar let wel: de visie is slechts een ‘onderlegger’, een basis.” Daarmee raakt ze aan een kritiekpunt: “Wat zegt een Kwaliteitsbeeld nu echt over de kwaliteit van bestaan? Het blijft een risico dat het Kwaliteitskompas toch weer teruggebracht wordt tot een instrument om de organisatie goed op de kaart te zetten. Of dat het Kwaliteitsbeeld wordt opgesteld omdat het moet en niet omdat je er belangrijke informatie mee ophaalt die de zorg echt kan verbeteren.

“De huidige Kwaliteitsbeelden bieden ruimte aan de ondersteuningsplannen en de cliënttevredenheidsonderzoeken. De uitdaging is om te onderzoeken of de beelden niet alleen voor de organisatie van nut zijn of

vooral individuele verandering opleveren. De organisatie kan leren van de individuele opbrengsten, wat een cruciale ‘vertaalslag’ is in de revisie”, aldus Mariska.

Kwaliteitskompas en naasten

Mariska merkt op dat het Kwaliteitskompas niet erg leeft bij naasten. “Het goede gesprek voeren over kwaliteit, voor jouw naaste persoonlijk of in groter verband, verdient meer aandacht. Daar is nog een wereld te winnen.” KansPlus en LOC kunnen hier een rol spelen door te stimuleren dat cliënten en naasten ‘ongevraagde punten op de agenda zetten’. Volgens Mariska kan dit samengaan met de wens vanuit organisaties om in te zetten op een goede samenwerking. De Handreiking Samen Sterk die KansPlus heeft ontwikkeld met EMB Nederland en Naar-Keuze, kan hierbij helpend zijn. Leertrajecten zijn volgens haar effectiever dan een eenmalige training, omdat de aanscherpingen echt in het DNA van een organisatie moeten gaan zitten.

Realistische balans vraag en aanbod

Wanneer is de missie geslaagd? Mariska is tevreden als mensen “het lef hebben, vanuit welke positie dan ook, de dialoog aan te gaan over de spanningen die er ook zijn.” Het Kwaliteitsbeeld is een instrument om de spanningen tussen de gewenste kwaliteit van bestaan van de mens met een beperking, zijn naasten en wat de organisatie kan bieden, bespreekbaar te maken. De spanning zit vooral bij de zorgorganisaties: ze

Zorgorganisaties hebben moeite om te zeggen dat de bomen niet tot in de hemel reiken.

hebben moeite om te zeggen dat “de bomen niet tot in de hemel reiken”. Mariska pleit voor een realistische balans tussen vraag en aanbod. “De nieuwe tijd vereist dat zorgorganisaties bijdragen aan de kwaliteit van leven, maar zonder de belofte te wekken dat zij alles wat de mens met een beperking nodig heeft, ook kunnen bieden.”

Opgave nu en in de toekomst

De grootste les die tot nu toe is getrokken, is dat het tijd kost om mensen te leren niet vanuit indicatoren te denken, maar vanuit échte kwaliteit van bestaan, concludeert Mariska. “Zolang systemen ingericht zijn op indicatoren, blijft een spanningsveld bestaan. Het is de kunst om elke keer weer de focus op kwaliteit van bestaan te richten. Want hoewel iedereen het ermee eens is als je het benoemt, verval je zonder continue aandacht toch weer in de vraag hoe iets vastgelegd moet worden.”

“Het kost tijd om te leren niet vanuit indicatoren te denken, maar vanuit échte kwaliteit van bestaan”

Volgende stap

De visie is herschreven en de komende tijd zal gewerkt worden aan de verdere uitwerking, het verbeteren van accenten in het oude Kwaliteitskader. KansPlus blijft hierbij actief betrokken.

Zie ook: www.loc.nl/handreiking-samen-sterk, loc.nl/clientenraden en www.raadopmaat.org

Mieke Hollander is bestuurder LOC Waardevolle zorg.

Wat delen mensen op sociale media?

Volg onze socialemediakanalen of schrijf je in voor onze nieuwsbrief op loc.nl/nieuwsbrief

“Meer dan honderd cliëntenraadsleden uit alle zorgdomeinen samen”

Annemarie, LOC-adviseur medezeggenschap, was aanwezig bij deze wervelende SamensPRAAK-bijeenkomst van Cordaan in Amsterdam. Ze sprak er over hoe medezeggenschap start bij zéggenschap. “De energie in de zaal liet zien hoe groot de behoefte is aan verbinding tussen de verschillende raden.” **Cordaan**
www.loc.nl/samenspraak-cordaan

Zorgorganisatie midden in de samenleving

“Die interactie met de samenleving, dat je niet je oude dag op je kamertje leeft, maar nog steeds gewoon echt midden in de samenleving staat, meedoet. Daar ben ik ontzettend trots op.” **Cederhof**
www.loc.nl/midden-in-samenleving

“Versterken medezeggenschap in de jeugdzorg”

“Als het in de maatschappij gaat over jongerenparticipatie, zeggen we momenteel: doe mee in een bestaand systeem dat qua vorm en ruimte helemaal niet aansluit. Dat kan anders!” **Daisy Hatusupy**
www.loc.nl/stakeholders-jz

Samen bouwen aan het Land van Omzien

“Vandaag mocht ik vanuit LOC bijdragen aan deze geweldig bezochte bijeenkomst van VGZ Zorgkantoor. Wat een mooie opkomst en uitwisseling hebben wij gehad. Men staat echt open en is zoekende hoe samen te bouwen aan de zorg van de toekomst.” **Tiske Boonstra**
www.loc.nl/cr-vgz

Taalambassadeur Emma Gerards:

“Je moet jezelf niet schamen, gewoon om hulp vragen”

Emma Gerards: “Door alles wat ik heb meegemaakt ben ik een heel andere vrouw geworden, ik sta heel sterk in het leven.”

Hoe lukt het mensen ondanks ziekte, tegenslagen of andere hobbels waarde aan hun leven te geven? En wat drijft hen van waarde en betekenis te zijn voor anderen? In deze aflevering vertelt Emma Gerards (68) over het belang van eerlijk zijn over je dagelijkse uitdagingen. In haar geval: niet kunnen lezen en schrijven.

“Je hoort vaak smoesjes: ik ben mijn bril vergeten, ik heb geen pen. Dan weet ik al genoeg. Maar ik heb me er nooit voor geschaamd dat ik niet kon lezen en schrijven. Ik zei het altijd gewoon. Bijvoorbeeld bij het inloophuis

Domino hier in Gouda. Ik kom daar al 26 jaar en in die tijd heb ik een hele hoop vrienden gemaakt. Zij hielpen me dan met gedichten lezen.”

Emma is geboren met een licht verstandelijke beperking. Als baby belandde ze in een kindertehuis, omdat haar moeder - alleenstaand - niet voor haar mocht zorgen. Op haar 2e werd ze geadopteerd. Na een aantal omzwervingen kwam ze op haar tiende met haar pleegouders in Gouda terecht. Pas toen begon ze met praten; daarvoor communiceerde ze via gebarentaal.

Rijbewijs

“In Gouda zat ik op een heel fijne school, een BLO-school (buitengewoon lager onderwijs, *red.*), daar heb ik een hoop dingen geleerd. Op mijn zestiende ben ik hier in de chocoladefabriek gaan werken. Daar had ik het best naar mijn zin. Maar toen ging er iets kapot in mij. Ik kon het niet meer aan. Toen kwam ik bij een sociale werkplaats. Dat was ook heel leuk, maar toen werd ik ziek. Ik werd afgekeurd toen ik een jaar of 22 was.

“Maar ik haalde in die tijd wél mijn rijbewijs. Terwijl ik niet kon lezen. Ik haalde het mondeling. Ik heb mijn theorie geleerd door steeds tekeningetjes te maken op een schoolbord. En doordat ik doorzettingsvermogen heb. Omdat ik niet kon lezen en schrijven, ging ik andere dingen ontwikkelen. Dingen die ik wél kan. En ik heb heel veel gehad aan mijn adoptieouders. Heel lief waren die. Zonder hen was ik nooit zover gekomen als ik nu ben.”

Naar elkaar omkijken

Emma maakte veel mee in haar leven, van een hersenschudding die niet overging, drie longontstekingen tot aan twee gestrande huwelijken. “Door alles wat ik heb meegemaakt ben ik een heel andere vrouw geworden; ik sta heel sterk in het leven.” Zorgzaam is ze ook. Emma heeft twaalf jaar in de cliëntenraad van MEE gezeten, de vereniging die zich inzet voor mensen met een beperking en hun netwerk. “Er zat een man in de raad die af en toe omviel - hij had epilepsie. En als hij dan te lang wegbleef, ging ik kijken waar hij was. Ik heb dat altijd gehad, het omkijken naar elkaar. Dat is nu ook met mij, dat ze mij in de gaten houden.” Emma heeft artrose en heeft daar veel last van. Gelukkig heeft ze een heel netwerk van vrienden en mensen die ook naar haar omkijken.

Taalambassadeur

Emma: “Mijn netwerk breidt zich steeds uit. Want ik ben sinds een paar jaar taalambassadeur. Het mooiste daarvan: je komt overal, waar je anders niet komt.” Emma leerde vier jaar geleden lezen met behulp van de ondertiteling van de televisie. “Doordat ik kan lezen ben ik zelfstandiger geworden in de afgelopen vier jaar. En ik lees zelf gedichten. Ik heb ook het boek van Anne Frank gelezen. Het is heel leuk om taalambassadeur te zijn. Ik leer allemaal mensen kennen. We moeten bijvoorbeeld brieven beoordelen, dat ze in een makkelijke taal geschreven zijn. Want anders gooien mensen ze weg. Brieven van de gemeente of van het ziekenhuis.”

“Ik heb dat altijd gehad, het omkijken naar elkaar”

“Ik ben een goed voorbeeld en dat weet ik. Ik ben een doorzetter, dat scheelt ook.” Lachend: “Ik loop nu niet naast mijn schoenen, hoor. Ik ben hoe ik ben. Dit is mijn derde interview. Ik hang nu zelfs op posters in de stad. Ik ben daar wel trots op. Dat ik steeds een stapje verder kom. Dat is mijn boodschap aan de mensen: je moet je zelf niet schamen, je moet gewoon hulp vragen en doorgaan.”

Taalambassadeurs

Taalambassadeurs zijn mensen die zelf moeite hadden met lezen en schrijven. Zij helpen organisaties om de communicatie duidelijker en de dienstverlening toegankelijker te maken. Ze kijken bijvoorbeeld mee of brieven, folders en websites begrijpelijk zijn. Ook delen ze hun verhaal en geven ze tips aan organisaties.

Meer info: www.a-b-c.nu

Tekst: **Marjolein Hovius**

LOC-adviseur Jessica Tokaya over versterken (mede)zeggenschap jeugdzorg:

“Ieders mening doet ertoe”

Tekst: **Pien Heuts**

Een jaar geleden lanceerde LOC Jeugd het actieplan om de (mede)zeggenschap in de jeugdzorg te versterken. Belangrijkste vraag: waar lopen cliëntenraden tegenaan en wat hebben ze nodig om tot waardevolle (mede)zeggenschap te komen? LOC-adviseur medezeggenschap Jeugd Jessica Tokaya: “Als je niet iedereen bij de medezeggenschap betreft, sta je meteen met 10-0 achter.”

Hoe blik je terug op afgelopen jaar?

“Dat stond in het teken van de relatie en verbinding. In de vele contacten met jeugdzorgorganisaties en cliëntenraden heb ik samen met jongeren, ouders en bestuurders gekeken wat ze nodig hebben om óf de medezeggenschap verder te professionaliseren óf helemaal vanaf de basis op te zetten. Een gezamenlijke visie is daarbij cruciaal. In co-creatie kun je dan stapje voor stapje aan duurzame medezeggenschap op maat bouwen.”

Wat bedoel je daarmee?

“Door *iedereen* te betrekken - ouders, jongeren en professionals - en in co-creatie, samen, te inventariseren wat nodig is. En te kijken welke interpretatie ieder aan medezeggenschap geeft. Het gaat immers niet om een visie op medezeggenschap enkel vanuit de cliëntenraad of het bestuur, maar om een *gezamenlijke* visie.

Ieders mening doet ertoe, als je een goed fundament wilt leggen. Als je niet iedereen betreft, sta je meteen met 10-0 achter, en wordt de balans steeds schever is mijn ervaring. Als je hetzelfde voor ogen hebt, creëer je continuïteit.”

Geef eens een voorbeeld van zo’n scheve balans?

“Ik kom raden tegen die vooral een reactieve rol hebben. Het bestuur polst hen als ze bepaalde onderwerpen getoetst willen hebben. Maar als cliëntenraden een proactieve rol nemen en gebruik maken van het recht om *zelf* thema’s in te brengen, kunnen ze veel meer betekenen voor de belangenbehartiging en medezeggenschap. De positie van de cliëntenraad is een belangrijk thema in de trainingen en adviestrajecten die ik met cliëntenraden heb.”

Medezeggenschap in de jeugdzorg is sinds 2020 een wettelijke verplichting. Betekent dat ook een versterking?

“Kennis is macht en noodzakelijk om de positie van raden te verstevigen”

Jessica Tokaya: “Medezeggenschap moet geen ‘moetje’ zijn, maar samen bouwen aan iets duurzaam.”

“Medezeggenschap moet geen ‘moetje’ zijn voor jeugdzorgorganisaties. De wet schept kaders waarbinnen je medezeggenschap zo goed en passend mogelijk samen probeert te organiseren - wat bij jou past. Ik merk in verkennende gesprekken met raden en bestuurders dat ze vaak opgelucht zijn, dat medezeggenschap echt ‘samen bouwen’ aan iets duurzaam is. Dat medezeggenschap maatwerk is en écht betekenis heeft.”

Controleert de inspectie ook echt?

“Jazeker. Samen met mijn collega Daisy Hatusupy heb ik dit jaar bij de inspectie IGJ een workshop gegeven. Daarin zijn we vooral ingegaan op de rol en betekenis van de cliëntenraad. Naast natuurlijk het voldoen aan de wettelijke verplichting om een raad te hebben. We zijn nu met de inspectie aan het verkennen hoe we hier gevolg aan kunnen geven.”

Wat valt jou op in de trajecten die je tot nu toe hebt begeleid?

“Bij organisaties, die de medezeggenschap nog verder moeten opbouwen, merk ik dat ze blij zijn met veel praktische kennis. Wat houdt de wet in, wat betekent dat, wat zijn de rechten van de cliëntenraad? Kennis is macht en noodzakelijk om de positie van raden te verstevigen. Door cliëntenraden, bestuur en betrokkenen daarin te scholen, kunnen ze hun rol ook beter begrijpen en invullen. Dat helpt om de regie te pakken.”

Welke tools biedt LOC Jeugd om kennis over rechten en plichten te verbeteren?

“De (basis) cursussen medezeggenschap, ‘Contact met de achterban’ en ‘Welkom in de cliëntenraad’ vormen echt de basis. Daarnaast hebben we recent samen met (pleeg)jongeren en (pleeg)ouders en naasten twee e-learningen ontwikkeld. Inhoudelijke vragen over cliëntparticipatie zoals wat medezeggenschap betekent en wat ervoor nodig is, geven een mooi beeld voor organisaties en cliëntenraden die nog in de opstartfase zitten. Deze e-learningen kunnen de eerste stap zijn om basis-kennis te verkrijgen.”

Hoe breng je raden met elkaar in contact?

“Netwerkbijeenkomsten van LOC zijn een mooie gelegenheid waar raden elkaar kunnen inspireren en van elkaar kunnen leren. Zo organiseerden we op 15 juni de ‘Dag van de Gedeelde Ervaringen Jeugd’. Daar konden mensen ervaringen uitwisselen. Verder ben ik met ouders en jongeren aan het bedenken hoe we de Week van de Medezeggenschap gaan invullen. Op 7 oktober vindt in ieder geval het event Jeugd plaats. Houd de LOC-media in de gaten.”

Zie ook pagina 20 over de Week van de Medezeggenschap en www.loc.nl/cliëntenraden

Jessica Tokaya is als adviseur medezeggenschap verbonden aan LOC Jeugd.

Inspectie over het nieuwe kader zorg thuis, wijk en verpleeghuis:

“Cliëntenraad is voor ons belangrijke gesprekspartner”

Tekst: **Mieke Hollander**

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) heeft in de afgelopen twee jaar het normenkader voor de zorg thuis, in de wijk en in het verpleeghuis herschreven. Jooske Leenders, coördinerend specialistisch inspecteur verpleging en verzorging, en zorgethicus was nauw bij dit herziene toetsingskader betrokken. “Cliëntenraden moeten op de hoogte zijn van het nieuwe kader.”

Waarom een nieuw kader?

“Het gaat om meer dan alleen een nieuw normenkader. We zijn tweeënhalf jaar bezig geweest met een fundamentele herziening van hoe we ons toezicht vormgeven. Dit was nodig om het toezicht blijvend aan te laten sluiten bij de ontwikkelingen in het veld, en de veranderende wetgeving zoals de Wet zorg en dwang (Wzd), de evaluatie van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz 2018), de komst van de Wet

toetreding zorgaanbieders (Wtza) en het Generiek kompas. Bovendien is het zorgveld in de afgelopen tien jaar enorm veranderd: met een groeiend aantal zorgaanbieders, veel variatie in grootte en professionaliteit en een toename van geclusterde woonvormen.”

Dus het oude kader voldeed niet meer?

“Oude, sectorale kaders (voor onder andere verpleeghuiszorg, wijkverpleging en hospices) zijn samengevoegd tot één kader. Dit was nodig omdat de eerdere sectorale aanpak leidde tot een veelheid aan kaders en een tekort aan integratie. Het doel van het nieuwe kader is dan ook om het sectorale denken zoveel mogelijk los te laten en een integraal kader te hebben dat bruikbaar is voor alle organisaties – passend bij de beweging die het ‘veld’ maakt. Soms kan dit niet, zoals bij de indicatiestelling van de wijkverpleegkundige, maar het streven is er wel.”

“Doel is het sectorale denken zoveel mogelijk los te laten”

“We kijken naar de interactie tussen cliënt en zorgverlener”

Jooske Leenders: “Tijdens bezoeken spreken we standaard met de cliëntenraad en voeren gesprekken met cliënten en hun verwanten.”

Hoe is de belangrijke discussie over ‘bevoegd en bekwaam’ meegenomen, zeker met het oog op het verschuiven van die grens in de thuiszorg en woonzorgorganisaties?

Het kader is ingedeeld in vier grote thema's:

1. **De cliënt:** alles draait om de cliënt en hoe die zorg ontvangt. Al het andere is ondersteunend aan de cliëntenzorg.
2. **Deskundigheid en samenwerking:** hier gaat het over wat de mensen die in de zorg werken kennen en kunnen, en hoe ze met elkaar samenwerken.
3. **Sturen op kwaliteit en veiligheid:** hoe zorgt een aanbieder ervoor dat de voorwaarden aanwezig zijn om goede kwaliteit van zorg te kunnen bieden.
4. **Inhoudelijke onderwerpen:** dit is een nieuw thema en omvat onderwerpen als medicatieveiligheid, hygiëne, infectiepreventie en digitale zorg.

Jooske: “Het thema over bevoegd en bekwaam zit in thema 2 en thema 3. Thema 2 richt zich op de professional: of zorgverleners bekwaam zijn voor wat ze doen, of ze zich deskundig en toegerust voelen, en of ze de grenzen van hun eigen deskundigheid kennen. Dit gaat over de individuele verantwoordelijkheid.

En thema 3 richt zich op organisatieniveau: of de organisatie een passende deskundigheidsmix heeft die aansluit bij de zorgvragen van de cliënten.”

Hoe verhoudt dit zich tot de uitgangspunten van het Generiek kompas, waarbij ‘de bedoeling’ uitgangspunt is?

“Zorgorganisaties moeten een helder beeld hebben van wie ze in zorg hebben en welke zorgvraag deze mensen hebben. En hoe de zorgverlening daarbij aansluit. Dit omvat ook de deskundigheid van vrijwilligers en mantelzorgers in de directe omgeving van cliënten. De ‘bedoeling’ wordt daarbij niet genormeerd.”

Hoe kan LOC cliëntenraden optimaal informeren over dit nieuwe kader? Ze hebben immers geen instemmingsrecht, maar moeten er wel van weten.

“Cliëntenraden moeten op de hoogte zijn van het nieuwe kader. Het kader is gepubliceerd in begrijpelijke taal, met legenda en criteria bij de normen. Er kan gekeken worden welke normen instemmings- en adviesrecht van cliëntenraden vereisen. Het is belangrijk dat er een gesprek over het kader wordt gevoerd. De cliëntenraad is voor de inspectie sowieso natuurlijk een belangrijke gesprekspartner, zowel lokaal als centraal.”

De Wet zorg en dwang wordt binnenkort geëvalueerd: hoe toekomstbestendig is dit kader?

“Je kunt het zien als een soort kaderwet. De geformuleerde normen zijn heel open en moeten altijd toetsbaar zijn binnen de context van een specifieke zorgorganisatie en doelgroep. Dit maakt het flexibeler en beter

Om toezicht blijvend aan te laten sluiten bij ontwikkelingen in de zorg was een nieuw kader nodig.

bestand tegen verandering, omdat we dingen kunnen invoegen en er uit halen wanneer dat nodig is.”

Het Generiek kompas gaat uit van vertrouwen in plaats van wantrouwen en de professionaliteit van de zorgverleners. Hoe is dat element meegenomen in de ontwikkeling van het toezicht?

“Naast het kader heeft de inspectie nieuwe activiteiten ontwikkeld, waarbij IGJ overstapt van standaardbezoeken naar meer maatwerk - gericht op de context van de zorgaanbieder. Om op basis van dialoog ontwikkelingen aan te jagen en intern een ‘uitleggen en toe-

passen’-principe te hanteren, wat ruimte biedt voor de individuele inspecteur.”

Hoe betrekken jullie de individuele zorgvrager, de kwetsbare mens, bij het toezicht?

“Dat is het uitgangspunt: toetsen of de individuele zorgvrager de zorg krijgt die zij/hij verdient. Hoewel we toezicht houden op instellingsniveau, spreken we tijdens inspectiebezoeken standaard cliëntenraden. Daarnaast voeren we altijd gesprekken met de cliënten zelf, en vaak ook met hun verwanten. Bij organisaties waar mensen met dementie zorg ontvangen, gebruiken we een observatiemethode die gebaseerd is op *dementia care mapping*. Op basis van observaties kijken we dan naar de interactie tussen cliënt en zorgverlener.”

Mieke Hollander is bestuurder LOC waardevolle zorg.

“Toetsen of individuele zorgvrager de juiste zorg krijgt is uitgangspunt”

Meer informatie: www.loc.nl en www.loc.nl/toetsingskader-igj

Wat delen mensen op sociale media?

Volg onze socialemediakanalen of schrijf je in voor onze nieuwsbrief op loc.nl/nieuwsbrief

Clëntenraad en regiomanager maken video voor nieuwe leden

“Deze wervingsfilm *Jouw stem telt!* laat zien waar het écht om gaat als cliëntenraad en zorgorganisatie: samen werken aan goede zorg.”

Ans Huurnink (ambtelijk secretaris)
www.loc.nl/wervingsfilm

“Als daar geen vertrouwen uit spreekt!”

Voorzitter cliëntenraad De Wulverhorst Oudewater: “Je wilt als cliëntenraad natuurlijk niet achteraf geconfronteerd worden met een ‘kant-en-klaar kwaliteitsplan’ waar je alleen nog even een krabbel onder moet zetten. Ook hier worden we aan de voorkant betrokken.”

Actiz
www.loc.nl/vertrouwen-cr

“Nieuw LOC-aanbod: Leefplezier en Werkplezier”

Twee manieren van werken die je gelijk kunt gebruiken als cliëntenraad. Ontdek de mogelijkheden in deze korte video.

LOC Altijd als mens
www.loc.nl/leefwerkplezier-video

“De rol van centrale en vooral lokale cliëntenraden is hierbij essentieel”

Interview LOC-bestuurder Marthijn Laterveer en bestuursvoorzitter Anneke Westerlaken van ActiZ (brancheorganisatie zorgorganisaties) over het Kwaliteitskompas. “Het is de bedoeling dat organisaties op locatieniveau en als concern continu in gesprek zijn met cliëntenraden, personeelsvertegenwoordiging en medici over wat goed gaat en wat beter kan. Om daar vervolgens actie op te ondernemen.”

LOC Altijd als mens
www.loc.nl/rol-raden

Onafhankelijk ondersteuner cliëntenraad Lieke Jansen:

“LOC-netwerk ondersteuners heeft me veel inzicht gegeven”

Tekst: **Xandra van der Kruk-Ras**

Om onafhankelijke ondersteuners van cliëntenraden te ondersteunen in hun werk en ze met elkaar in contact te brengen organiseert LOC netwerkbijeenkomsten en een speciale leergang. Thema's, vraagstukken en ervaringen uitwisselen staan daarin centraal. Lieke Jansen, ondersteuner cliëntenraad van De Tussenvoorziening, vertelt over haar ervaringen met het netwerk.

Kun je jezelf voorstellen?

“Mijn naam is Lieke Janssen en ik ben 45 jaar. Ik heb heel lang in de gehandicaptensector gewerkt, onder andere als teamleider. Na een tijd ertussenuit geweest te zijn wegens ziekte en een wereldreis ging ik op zoek naar een nieuwe parttime baan. Zo kwam ik terecht bij De Tussenvoorziening, een organisatie die onder andere maatschappelijke opvang en begeleiding biedt in de regio Utrecht.”

Wat is je functie?

“Ik ben onafhankelijk ondersteuner van de cliëntenraad, die uit acht leden bestaat. De raad is akkoord gegaan met mijn benoeming en ik ben dus ook van buiten de

organisatie aangenomen. Ik vervul binnen de organisatie ook geen andere werkzaamheden. Ik ben dus echt onafhankelijk.”

Wat houdt jouw functie in de praktijk in?

“De cliëntenraad is mijn opdrachtgever en geeft aan wat hij wil of waar ik bij kan helpen. Dat varieert van secretariael, organisatorisch, coachend en informierend. Ik informeer de raad bijvoorbeeld over zaken die helpen bij de beeld-, oordeels- en besluitvorming. Ook coach ik de cliëntenraad en als leden erom vragen coach ik hen individueel met betrekking tot het raadswerk.”

Geef eens een voorbeeld.

“Binnenkort wordt het meerjaren strategisch plan besproken. Dan ondersteun ik de raadsleden door het stellen van vragen als zij met elkaar het document bespreken. Wat willen zij als raad vertellen aan de raad

“Je denkt alles te weten...”

Netwerk ondersteuners en leergang

Twee keer per jaar organiseert LOC netwerkbijeenkomsten voor ondersteuners. Daar zoomen we in op thema's, vraagstukken, ervaringen waar ondersteuners in de praktijk tegenaan lopen. Verder biedt LOC zogeheten jamsessies en ontvangen leden de nieuwsbrief. Daarnaast is de LOC-leergang voor ondersteuners al ruim tien jaar een succes. In vijf trainingsdagen ontwikkelen ondersteuners hun beroepshouding in combinatie met allerlei vaardigheden.

Lieke Jansen: "Als kant A verteld wordt ben ik altijd nieuwsgierig naar kant B."

van toezicht over wat ze goed vinden aan het plan en wat zien zij als aandachtspunten? Daarnaast nodigt de cliëntenraad een deskundige uit om het plan inhoudelijk toe te lichten. Zo kunnen de cliëntenraadsleden in het gesprek met de bestuurder goed overbrengen wat ze van het plan vinden. De cliëntenraad is sinds mijn komst veel meer in gesprek met de bestuurder."

Hoe lang ben je al lid van het LOC-netwerk ondersteuners cliëntenraad?

"Sinds februari 2026. De cliëntenraad gaf bij de bestuurder aan het van meerwaarde te vinden - voor mijzelf en voor de raad."

Wat is voor jou het belang van het netwerk?

"Tja... dat ik er informatie en kennis kan halen, de mogelijkheid heb om met collega's te sparren en dat je ook herkenning en erkenning hebt bij elkaar."

En is er ook een meerwaarde voor de cliëntenraad?

"De meerwaarde voor de raad is dat ik mijn kennis, kunde en professionaliteit op peil houdt en daardoor goed kan ondersteunen."

Wat haal en breng je in het netwerk?

"Wat ik haal in het netwerk zijn kaders en de juiste grenzen. Daar bedoel ik mee: ik werk solistisch en ik kan wel denken dat ik het heel goed doe, maar het is ook

goed om dat te kunnen spiegelen aan gelijkgestemden. Daarnaast haal ik kennis en informatie. En ik breng de 'menselijke kant B': als kant A verteld wordt ben ik altijd nieuwsgierig naar kant B en stel ik de vragen die anderen niet durven te stellen of juist die kritische vraag om van te leren."

Waarom zouden anderen lid moeten worden van het netwerk?

"Je denkt alles te weten... Kennis en naar jezelf blijven kijken is belangrijk. Ben ik nog wel zo onafhankelijk en neutraal als ik zeg te zijn binnen mijn functie? Dat vind ik ook dé uitdaging. En contact met andere ondersteuners is belangrijk, nuttig en ook gewoon leuk! Als ik nog iets mag toevoegen: ik heb de leergang gevolgd en zou die iedere ondersteuner willen aanbevelen. En maak dat als cliëntenraad ook mogelijk. De leergang heeft me veel inzicht in mijn werk gegeven."

Meer informatie: www.loc.nl/actueel/aanbod-voor-ondersteuners en vraagbaak@loc.nl

In het herfstnummer besteden we aandacht aan het LOC-netwerk functionarissen medezeggenschap.

Xandra van der Kruk-Ras is als trainer en adviseur verbonden aan LOC.

“Niets over jou, zonder jou”

Ruim 750 cliëntenraden in zorg en welzijn behartigen de belangen van mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben. LOC ondersteunt hen daarbij met trainingen, adviezen, netwerkbijeenkomsten en andere diensten. In de rubriek Clïënt & raad vertellen cliëntenraadsleden over hun werk, onderliggende motivaties en de wederzijdse versterking met LOC. In deze aflevering Edwin van Cromvoirt (60), voorzitter centrale cliëntenraad ggz-instelling Reinier van Arkel.

Reinier van Arkel is een ggz-instelling in de regio Den Bosch die zorg en ondersteuning biedt in de kliniek, op locatie en in de wijk. De centrale cliëntenraad en de drie deelraden behartigen de belangen van ruim 12 duizend cliënten.

Hoe ben je in de cliëntenraad terechtgekomen?

“Zo’n twaalf jaar geleden werd ik als ex-cliënt voor de deelraad ‘zorg op locatie’ gevraagd. Vrij snel kwam ik

als afgevaardigde in de centrale cliëntenraad terecht. In 2019 werd ik voorzitter. Ik ben er even tussenuit geweest omdat de combinatie met de opleiding tot ervaringsdeskundige te intensief was. Vorig jaar ben ik teruggekeerd als voorzitter.”

Hoe functioneren de centrale en drie deelraden?

“Goed, maar het is best moeilijk om de drie deelraden goed bemenst te krijgen. Daarom zijn we nu bezig met

een nieuwe opzet en gaan we met klankbordgroepen werken. Daarin zitten cliënten, ex-clieënten en ervaringsdeskundigen. Straks hebben we één cliëntenraad waar mensen uit die klankbordgroepen naar zijn afgevaardigd.”

Waar houdt de cliëntenraad zich vooral mee bezig?

“We hebben drie speerpunten geformuleerd. Het eerste is herstel van cliënten. Dat is erop gericht dat mensen weer zo goed mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving, zelfredzaam zijn. Het tweede thema is digitalisering. Niet alleen de mogelijke voordelen vanuit cliëntperspectief zijn van belang, zoals bijvoorbeeld beter contact tussen professional en cliënt. Maar ook alle mogelijke risico’s die AI en digitalisering met zich meebrengen, als het bijvoorbeeld om privacy en veilige opslag van gegevens gaat.”

En het derde speerpunt?

“Dat is het belangrijkste: contact met de achterban. We bezoeken en spreken niet alleen de mensen die in de kliniek zijn opgenomen, maar ook cliënten die beschermd wonen. Die informatie bundelen we en bespreken we met de raad van bestuur.”

Een flinke klus!

“Klopt, met zeven cliëntenraadsleden... We zijn daarom nu ook een online platform voor cliënten aan het opzetten. Via dat platform kunnen we vragen stellen over onderwerpen en bijvoorbeeld enquêtes uitzetten. Het is zó belangrijk dat we weten hoe cliënten denken over dingen. Op klinische locaties kom je daar makkelijker achter dan in de ambulante zorg. Met het platform hopen we de achterban nóg beter te bereiken. Ons motto is niet voor niets: ‘Niets over jou, zonder jou’.”

Hoe kwamen jullie op het idee voor de gelijknamige podcast?

“Je moet alles proberen om de bekendheid van de cliëntenraad te verbeteren. Binnen Reinier van Arkel, maar ook breder. Een podcast is een goed middel om alle facetten van medezeggenschap te verbreden en alle partijen - cliënten, professionals, ondernemingsraad en bestuur - daarover aan het woord te laten.”

“De stem van cliënten wordt hier echt gehoord”

Hoe is de samenwerking met de raad van bestuur?

“Goed. We hebben zowel formeel als informeel overleg. Het bestuur vindt medezeggenschap écht belangrijk. Niet omdat het moet van de Wmcz, maar omdat ze willen weten wat cliënten vinden en nodig hebben. Het is zó belangrijk dat cliënten worden betrokken en invloed hebben op zorg en ondersteuning. De stem van cliënten wordt hier echt gehoord.”

Hebben jullie al plannen voor de Week van de Medezeggenschap 2026?

“We zijn altijd heel actief om onze zichtbaarheid te vergroten, ook in wijk of buurt. We hebben de medisch specialisten en de Verpleegkundige en Verzorgende Adviesraad gevraagd om eens na te denken over zeggenschap en medezeggenschap. Zij hebben daar zelf immers ook mee te maken. We kijken nog hoe we daarmee in oktober tijdens de Week iets speciaals kunnen doen.”

Maakt de raad gebruik van de dienstverlening van LOC?

“Nieuwe raadsleden gaan sowieso naar de basiscursus medezeggenschap. Zelf doe ik nu de voorzitterscursus. Het is goed om te horen hoe het bij andere cliëntenraden gaat. En fijn om vraagstukken met collega-voorzitters te kunnen bespreken. Los van dat het een wettelijke verplichting is, faciliteert Reinier van Arkel graag dit soort trainingen. Het is helder dat wij zo goed mogelijk de belangen van cliënten moeten kunnen behartigen.”

Meer informatie: www.loc.nl/clientenraden en nietsoverjouzonderjou.podbean.com

Zie ook het artikel over de Week van de Medezeggenschap 2026 op pagina 20 en pagina 22 over de evaluatie Wmcz.

 Tekst: **Pien Heuts**

Deze rubriek behandelt veelgestelde vragen aan de LOC-Vraagbaak

Bouwen aan het Land van Omzien

Wat betekent dat nou het Land van Omzien, vragen cliëntenraden zich af als ze zich tot de Vraagbaak wenden. En hoe bouwen wij mee aan die warme samenleving?

Tekst: **Pien Heuts**

Ruth Irik is eerste aanspreekpunt voor de Vraagbaak.

Meer informatie

www.loc.nl/clientenraden

U kunt ook contact opnemen met de Vraagbaak LOC. Deze is iedere werkdag tijdens kantooruren te bereiken op: 030-2843200 of via vraagbaak@loc.nl

Wat is het Land van Omzien?

Samen met partners verenigd in de zogeheten Participatiecoalitie bouwt LOC aan een land waar mensen met elkaar in verbinding staan en voor elkaar zorgen. Een land waar mensen in buurten en dorpen zeggenschap en eigenaarschap hebben over zorg en welzijn. Een land waar instanties, wetten en systemen ondersteunend zijn aan mensen in plaats van omgekeerd. Waar de zorgorganisatie te gast is in het leven van mensen en de lokale gemeenschap, in plaats van andersom. Dat is het Land van Omzien.

Klinkt mooi, maar hoe bereik je dat?

Het Land van Omzien bestaat eigenlijk al. Miljoenen mensen zorgen immers dagelijks voor elkaar, kijken naar elkaar om. Omdat er al heel veel (burger) initiatieven zijn, zoals bijvoorbeeld zorgcoöperaties, voorzorgcirkels, vrijwilligersdiensten, besloot een aantal organisaties, waaronder LOC, vorig jaar de krachten te bundelen. Zorghulp, Buurkracht, Nederland Zorgt Voor Elkaar, Landelijk Samenwerkingsverband Actieve Bewoners, Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen en LOC werken nu ieder vanuit hun eigen expertise aan een brede beweging die de stille krachten van burgers zichtbaar en hoorbaar maakt. En ondersteunt al die initiatieven en plannen.

Hoe kan dat er concreet uitzien?

LOC brengt, samen met partners, mensen samen die zorg voor zichzelf en zorg voor elkaar realiseren of willen organiseren. Mensen in buurten en wijken weten immers het beste wat er speelt, wat nodig is en wat werkt. Dan kan het bijvoorbeeld gaan om een bijeenkomst in de buurt, of het opzetten van een netwerk van vrijwilligers die elkaar helpen, een klusdienst of een burendag. Maar er zijn ook verdergaande initiatieven waarbij burgers en zorgorganisaties bijvoorbeeld samen lokaal zorg en ondersteuning (willen) regelen. LOC en andere partners verenigd in het Land van Omzien bieden op al die terreinen hulp en ondersteuning.

Wat betekent het Land van Omzien voor cliëntenraden?

Cliëntenraden vertegenwoordigen de belangen van mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben. In het algemeen zijn dat bewoners en cliënten van zorgorganisaties die intra- of extramuraal zorg krijgen. Omdat initiatieven rondom zorg, hulp en ondersteuning steeds vaker vanuit burgers komen, zou verbinding van de cliëntenraad met die initiatieven de medezeggenschap verbreden. Op die manier kan de raad zijn medezeggenschapsrol binnen die zorgzame gemeenschap nóg beter uitoefenen.

Hoe pak je dat als cliëntenraad aan?

Omdat de wettelijke medezeggenschap zich tot nu toe beperkt tot zorgorganisaties en -instellingen, dringt LOC er bij de minister al lange tijd op aan de Wmcz 2018 uit te breiden met initiatiefrechten voor burgers en wijken. Op die manier kan de (mede)zeggenschap over schotten en sectoren heen worden georganiseerd en kunnen cliëntenraden een rol hebben in zorgzame buurten. Daarnaast kun je nu al als cliëntenraadslid zitting nemen in bewonersraden of burgerraden die op lokaal niveau met initiatieven bezig zijn.

Welke hulp en ondersteuning biedt LOC?

LOC heeft al veel sparsessies 'Zeggenschap naar wijk en buurt' georganiseerd, waar cliëntenraden,

radicale vernieuwers en andere geïnteresseerden ervaringen deelden over lokale initiatieven. Ook de struinsessies in het Land van Omzien zijn een groot succes. In twee inspiratiekaarten heeft LOC handvatten gebundeld om stappen te zetten richting zorgzame buurten. En hoe je zeggenschap over zorg en ondersteuning lokaal kunt organiseren. Daarnaast kunnen LOC-diensten zoals kampvuurgesprekken en de Onderzoekende dialoog cliëntenraden helpen ideeën op lokaal niveau verder uit te werken.

Zie ook pagina 15.

Meer informatie:

www.loc.nl/cliëntenraden en www.loc.nl/aan-de-slag-zorgzame-buurten-rol-cr en www.loc.nl/zeggenschap-lokaal-organiseren

Zie ook: www.loc.nl/landvanomzien

blog vlog

Allerlei mensen uit het LOC-netwerk plaatsen regelmatig hun ervaringen, kennis of vragen op het platform loc.nl. Via tekst, beeld en filmpjes. Het LOC-platform is een ontmoetingsplek om uit te wisselen over (mede) zeggenschap en waardevolle zorg.

Kijk ook op loc.nl/praat-mee

Een leven lang op Ameland

Huub Kamsma bracht namens de LOC-Bouwpool een bezoek aan het nieuwe Ambla, een woonlocatie van Kwadrant op Ameland. Hij bekeek daar het resultaat van een traject van een aantal jaren waarin de LOC-Bouwpool de cliëntenraad van 'De Stelp' bijstond. Bij de bouw van de nieuwe woonvoorziening. "Als Bouwpool wilden we graag weten of men iets aan onze adviezen had gehad. Ook wilden we weten of men knelpunten is tegengekomen. Hier kunnen we als Bouwpool van leren voor onze advisering in andere projecten."

www.loc.nl/leven-lang-ameland

'Ik kan veel meer dan jij denkt'

"Bart krijgt waar nodig begeleiding vanuit Gemiva. Gelukkig hangt er geen bordje bij de voordeur met Gemiva erop, maar gewoon een eigen voordeur met deurbel en brievenbus. Bart is super trots op wat hij kan en doet. En nodigde deelnemers uit onze vernieuwingsbeweging uit om op visite te komen. Bart heeft door zijn levenservaring veel goede ideeën over hoe de zorg beter kan en over de toekomst van de zorg." Aukje Lausberg maakte er een spoken word van, die je via de link terug kunt kijken en lezen.

www.loc.nl/ik-kan-veel-meer

“Geen gebrek aan personeel en vrijwilligers”

LOC ondersteunt cliëntenraden bij hun medezeggenschapstaak. LOC, cliëntenraadsleden, ondersteuners en andere betrokkenen bij medezeggenschap plaatsen op het platform www.loc.nl veel praktische informatie. Ook LOC-professionals delen er tips.

LOC publiceert doorgaand voorbeelden op haar website, die laten zien hoe mensen in de praktijk werken aan een heel andere zorg en samenleving dan we nu nog gewend zijn. Een zorg en samenleving waarin mensen écht gehoord worden, en volwaardige zeggenschap kunnen hebben over hun leven. Zo publiceerden we een interview met de titel: ‘Geen gebrek aan personeel en vrijwilligers, en behoeften cliënten worden erkend’. Het prachtige interview met de bestuurder en cliëntenraadsvoorzitter van De Wulver-

horst, Vernieuwer in het Land van Omzien, begint zo: “Groot, groter, grootst. Dat schaalvergroting onze sector de afgelopen decennia heeft gedomineerd, is geen geheim. Dat het ook anders kan, bewijzen ze in Oudewater. De Wulverhorst behoort tot wat we binnen ActiZ het segment compacte organisaties noemen. De succesformule? Saamhorigheid en een sterke cohesie zorgen ervoor dat er geen gebrek is aan personeel en vrijwilligers én de behoeften van cliënten erkend worden. Bestuurder Joyce Jacobs en Johan Treur (voorzitter van de cliëntenraad) over de kracht van een zorgorganisatie die met beide benen stevig in de lokale gemeenschap staat.” In artikelen als deze lichten we vooral ook uit hoé mensen dit voor elkaar krijgen. www.loc.nl/geen-gebrek-mensen

 Tekst: **Douwe Dronkert**

Colofon

Hoofd/eindredacteur
Pien Heuts

Medewerkers aan dit nummer
Tiske Boonstra, Douwe Dronkert, Mieke Hollander, Marjolein Hovius, Vera Jansweijer, Xandra van der Kruk-Ras, Marthijn Laterveer

Foto's/illustraties
iStock, Stefan van der Kamp, Anna Stienstra

Leden/abonneeadministratie
LOC: Hof van Transwijk 2
3526 XB Utrecht
Tel: 030-2843200
E-mail: abonnees@loc.nl

Basisontwerp
Firm

Vormgeving
RAAK Grafisch Ontwerp, Utrecht

Druk
AltijdDrukWerk

Z&Z in gesproken vorm
abonnees@loc.nl of
030-2843200

Overname artikelen
Iedereen is van harte uitgenodigd artikelen, met bronvermelding, te gebruiken of te verspreiden.

Zorg & Zeggenschap is een kwartaaluitgave van LOC Waardevolle zorg en wordt gratis in tweevoud toegestuurd aan alle bij LOC aangesloten cliëntenraden, de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden (CBB) en EBSCO Information Services. Een (extra) abonnement is mogelijk voor 61 euro per jaar. Kijk ook eens op www.loc.nl/tijdschrift

loc
Waardevolle
zorg

LOC Agenda

9 september (1e dag)
Leergang ondersteuners
www.loc.nl/ondersteuners-dag1

5 t/m 9 oktober
Week van de Medezeggenschap
www.weekvdmedezeggenschap.nl

16 september (1e dag)
Voorzitterscursus GGZ (1e dag)
www.loc.nl/voorzittersggz-dag1

8 oktober
Dag van het Land van Omzien
www.loc.nl/dag-land-van-omzien

Voor meer bijeenkomsten en cursusaanbod op maat: www.loc.nl/agenda

Voordeel voor LOC-leden!

LOC ondersteunt cliëntenraden in zorg en welzijn. Ook starten en ondersteunen we vernieuwende initiatieven, zoals de beweging Radicale vernieuwing. Enkele van vele voordelen van het LOC-lidmaatschap, zijn kosteloos gebruik van:

- Cursussen en bijeenkomsten
- De Vraagbaak
- De Expertpools (Bouw en Zorg & Geld)
- Brochures, bewaarkaarten en uitleg-video's
- Wekelijkse digitale nieuwsbrief; elk kwartaal ons tijdschrift

Leden helpen elkaar en LOC om Waardevolle zorg in ons land mogelijk te maken.

www.loc.nl

Ja!

Mijn cliëntenraad wordt lid van LOC

We kiezen voor:

- ☐ Pakket 1 à € 1.140,- (2026)
- ☐ Pakket 2 à € 1.525,- 1.620,- (2026) met extra voordelen, zoals 4 uur ondersteuning op maat
- ☐ Ik wil eerst graag meer informatie

Meer over de pakketten: www.clientenraad.nl/word-nu-lid

Naam:

E-mailadres:

Telefoonnummer:

Naam instelling en/of locatie:

- ☐ Ik geef toestemming voor contact over lidmaatschapsdetails

Te versturen naar: LOC Waardevolle zorg, Hof van Transwijk 2, 3526 XB, Utrecht